

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1914 ÉV SZEPTEMBER HÓ 2-ÁN MISKOLCON
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

GAÁL FERENC

EGYHM. LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

MEZŐCSÁT,
SCHVARCZ HERMAN KÖNYVNYOMDÁJA
1914.

1850

1851

1852

1853

1854

1855

1856

1857

1858

1859

1860

1861

1862

1863

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1914 ÉV SZEPTEMBER HÓ 2-ÁN MISKOLCON
TARTOTT RENDES ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

GAÁL FERENC

EGYHM. LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

MEZŐCSÁT,
SCHVARCZ HERMAN KÖNYVNYOMDÁJA
1914.

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1914 ÉVI SZEPTEMBER HÓ 2-ÁN MISKOLCZON
TARTOTT ŐSZI, RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Bodolay István esperes és báró Vay Elemér egyházmegyei gondnok, majd Bónis Bertalan vil. tanácsbíró, mint e. m. gondnok helyettes elnöklete alatt jelen vannak:

Dr. Tüdős István püspök.

Sólyom Gyula, Halászy József, Szalóczy Pál, Horváth Bertalan, Tóth Béla, Szabó András lelkészi tanácsbírák; Bónis Bertalan, Deák Gyula, Huszthy Béla, ifj. Kérészy Barna dr. világi tanácsbírák; dr. Csorba György főgimn. igazgató, tanárképviselő, Baksa Lajos, Csíky Béla, Nagy Bertalan tanítóképviselők; Gaál Ferenc lelkészi főjegyző, Tóth István lelkészi aljegyző.

Az egyes gyülekezetek részéről:

Alsózsolca: Román Ernő lelkész.

Ároktő: Kiss Albert lelkész, Hallgató Dániel.

Átány: Diószegi Mihály lelkész.

Borsodgeszt: Túri Sándor lelkész, Cseh József.

Borsodharsány: ifj. Sólyom Gyula lelkész, Bak István g.

Böcs: Fekete Gyula lelkész.

Bükkaranyos: Mauritz Árpád lelkész, Kohányi Barna g.

Bükkzsérc: Molnár Gyula lelkész.

Cserépfalu: Pósa Péter lelkész.

Diósgyőr: Komjáti József lelkész.

Diósgyőr-vasgyár: Szarka Gyula lelkész.

Eger: Tóth István lelkész, dr. Lipcsey Péter főg.

Egerlövő:

Emőd: Nagy Lajos lelkész.

Felsőábrány: Gergely Béla lelkész, Dósa Bálint.

Gelej: Kenyeresi Károly lelkész, Tóth Ferenc tanító.

Hejőbába: Gyűrék Pál s. lelkész, Szabó Sándor.

Hejőcsaba: id. Sólyom Gyula lelkész.

Hejőpapi: Szabó Bertalan lelkész.

Hejőszalonta: Göncy Bertalan gondnok.

Heves:

Igrici: Gecse Albert lelkész, Veres József.

Kisgyőr: Zarándi Bertalan lelkész, Török József.

Kistokaj: Gombos Imre lelkész, Négyesi Sándor g.

Ládháza: Eötvös Ferenc.

Maklár: Kerekes Zsigmond lelkész.

Mezőcsát: Bodolay István, Szalócy Pál lelkészek.

Mezőkeresztes: Szabó András, Vajda Sándor lelkészek, Dövényi Pál és Gál Bertalan g.

Mezőnagymihály: Szabó József lelkész.

Miskolc: dr. Tüdös István, Tóth Béla, Farkas István lelkészek és dr. Rác György főg., Porcs János presb.

Nemesbikk: Maklár P. Ernő lelkész.

Noszvaj: Bodnár Béla lelkész.

Ónod: Sólyom Lajos lelkész, Soós István g.

Poroszló: Gaál Ferenc lelkész.

Sajókeresztur: Bogdányi József lelkész.

Sály: Szakács Pál lelkész.

Szirma: Apostol Bertalan lelkész.

Tiszadorogma: Halászy József lelkész.

Tiszakeszi:

Tiszanána: Kérészy Barna lelkész.

Tiszaoszlár: Csiszár Béla lelkész.

Tiszapalkonya:

Szederkény: Horváth Bertalan lelkész.

Tiszatarján: Ferency Dániel lelkész.

Tiszavalk: Takács Mihály lelkész, Fövenyesy János tanító.

Újlőrincfalva: Pósa Béla lelkész.

Vatta: Gere Lajos lelkész.

Segédlelkészek és tanítók közül néhányan.

1. Bodolay István esperes a közgyűlés megnyitása előtt buzgó és hazafias érzésektől áthatott imádságban emelte lelkiünket, az örökké való Isten színe elé, kérve nem csak tanácskozássunkra, hanem a jelen vészterhes időkben hazánkra, nemzetünk hadbavonult fiaira áldó és megsegítő kegyelmét a következőkben:

Mindenható Isten, mennynek és földnek hatalmas Ura, Istene! Elfogódott szívvel, nyommasztó érzésekkel állunk előtted s e templommá alakult hajlékban fejünket búsan lehajtva, magunkat a földnek poráig megalázva imádjuk Felségedet.

A te hatalmas kezed munkás mindenekben. Oda fölnt a végtelen ürben mozgó és tündöklő égi testek s ide alatt az élő és élettelen valóságok akaratoznak engednek.

Te támasztasz olykor olykor vihart a természeti világban, melynek útjait pusztulás, romok, könnyek jelzik; te támasztasz a népek és nemzetek életében is, egyiket felemelve, másikat megalázva, egyiket erényeiért jutalmazva, másikat bűneiért verve s mindenütt mutatva, hogy te vagy az egyedüli erős Isten!

Hatalmadnak jelét érezteted a mai nagy idők eseményeiben is. A földnek minden tájain megmozdultak a népek s a mi fiaink is a jog, igazság és a haza védelmében a harcz mezején vérzenek.

A te tudtod és akaratom nélkül semmi sem történhetik. Ezen intézkedésekben is bizonyára bölcs céljaid vannak. Úgy kell lenni s úgy is van, hogy a megrendítő, aggodalmat keltő, jajokat fakasztó történetek is végeredményükben az emberiség javára szolgálnak. Mert miként a dúló zivatar után kiderül a sötét fellegektől takart égbolt s a nap újólág hinti áldó sugarait, úgy a vészes harcz után a béke áldásainak kell felfakadniuk.

Nem zugolódunk azért, sőt megnyugszunk szent végzéseden. Csak azt kérjük tőled, hogy a népek harczában óvjad a végmrolástól hazánkat, nemzetünket. Sokszor éreztetted már velünk látogatásaid sullyát, oh eléged meg szenvedéseinket, deríts reánk boldog jövőndöt!

A harczban álló népeket ihlesd meg lelkeddel, hogy a krisztusi szeretettől áthatva egymásnak mielőbb békejobbot nyujtsanak s mint gyermekeid, mint testvérek közös egyetértéssel nagy neved dicsőségére munkálkodjanak.

Midőn hazánk s nemzetünk sorsa felett aggódva kegyelmedért esedeklünk, egyszersmind kérünk, vedd oltalmadba másik féltett kincsünket, magyar protestáns Sionunkat. Ennek építésére, egyházi ügyeink intézésére gyűltünk ma össze, oh áldj és szentelj meg bennünket. Ha odakinnt a harczterről érkező hírek kétséggel és szorongással töltik el a sziveket, idebent parancsolj csendet a háborgó kebelnek. Küldd közénk a béke és szeretet angyalát, hogy ezeknek védő szárnyai alatt nyugodtan, egymást megértve végezhezzük tanácskozásainkat s koronázd óhajtott sikerrel közjóra irányuló nemes törekvéseinket.

Hatalmas Isten, ki szerető édes atya is vagy, hallgasd meg fohászkodásainkat. Jöjjön oh jöjjön el a te országod, legyen meg szent akaratom. Ámen.

Egyházmegyei közgyűlés esperes imádságát jegyzőkönyvbe vétetni határozza.

2. Báró Vay Elemér e. m. gondnok szeretettel üdvözli az e. m. közgyűlés alkotó tagjait, megható szavakkal emlékezik meg ama világtörténeti eseményekről, melyek hazánkat, nemzetünket is a legközelebből érintik a most kitört világháboruban. Mindnyájunk szíve óhajlásának ad kifejezést, hogy ez óriási küzdelemből győztesen kerüljön ki hadseregünk —

a gyűlést megnyitja.

3. A gyűlésre képviselőkül küldött tagok számba vétele után

e. m. gondnok a gyűlést törvényesen megalakultnak jelenti ki.

4. A gyűlésről való elmaradásukat bejelentették: Papp-Szász Lajos vil. tbíró, Andó Lajos, Kovács Károly, Kovács Mihály, Bársóy György lelkészek.

Az elmaradások igazoltatnak.

5. Olvastatik az egyházmegyei lelkészi tanácsbírói állás szavazatbontó bizottságának 1914 június hó 18-án Mezőcsáton felvett jegyzőkönyve, amely szerint a beadott 58 érvényes szavazat közül Szabó András mezőkeresztesi lelkészre 28, Gaál Ferenc poroszlói lelkészre 23, Sólyom Lajos ónodi lelkészre 6 és Diószeghy Mihály átányi lelkészre 1 szavazat esett. Általános szótöbbséget senki sem nyervén, új szavazás vált szükségessé, amelynek eredménye az 1914 augusztus 4-én Mezőcsáton felvett szavazatbontó bizottsági jegyzőkönyv szerint: a beadott 59 érvényes szavazatból 32 szavazatot Szabó András mezőkeresztesi lelkész, 27 szavazatot pedig Gaál Ferenc poroszlói lelkész kapott. Így Szabó András mezőkeresztesi lelkész 5 szavazattöbbséggel egyházmegyei lelkészi tanácsbírónak megválasztatott.

Tudomásul szolgál. Szabó András megválasztott lelkészi tanácsbírónak jelentetik ki. Ki is a hivatalos esküt

leteszi és magát az új szolgálatra teljes erejével felajánlja, megköszönvén az egyházmegye belé helyezett bizalmát.

6. Az esperesi jelentés kinyomatván, szétküldetett a gyülekezeteknek.

E. m. közgyűlés ez esperesi jelentést felolvasottnak tekinti, esperesnek a gonddal és körültekintettel megírott jelentésért köszönetét nyilvánítja és jegyzőkönyvbe vétetni határozza, a mint következik:

Nagyiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Tavaszi közgyűlésünk óta négy hónap sem telt el egészen s a világ képe teljesen átváltozott. A béke jegyében jártunk még akkor s ma a vén Europa harci lázban ég, a Krisztus nevét viselő, a szeretet ígését fennen hirdető népek fegyverrel igyekeznek érvényt szerezni a jognak és igazságnak. A béke anyala leeresztve lankadt szárnyait, szomorkodva vonúlt rejtékébe, a háború réme pusztít mindenfelé, a harci téreken a halál anyaga szedi áldozatait s itthon a támasz, kenyérkereső nélkül maradt családok búsongása, kesergése hallatszik.

Ezen szomorú állapothoz járul az is, hogy az édes anyaföld nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A beállott sulyos viszonyok egyházi életünk fejlődését is megbéníthatják. A háborúval és silány terméssel együtt járó gazdasági, ipari, kereskedelmi pangás egyházunk fenntartó elemének is gyengülését idézi elő, az áldozatkészség csatornáit bedugulnak s számítani lehet arra, hogy az egyház iránti kötelezettségek részben teljesítetlen maradnak, belhivatalnokaink is a behajthatatlan fizetések miatt nagy károsodást szenvedhetnek.

Azonban a csapás és szenvedés szokta megedzeni a lelkeket. Ezekben a vészes napokban jelszavunk legyen: „imádkozunk és dolgozunk.“ Bizzunk ama legfelsőbb hatalom bölcsességében és jóságában, ki nem szokta elhagyni az ő benne hívőket. Mindeddig segítségünk volt az Úr, bizonyára ezután sem vonja meg tőlünk támogatását. E mellett a legszélesebb körű tevékenységet kell kifejtenünk, hogy a reánk zúdult csapásokat ellensúlyozhassuk. Ne hagyjuk el magunkat, mert a csüggedés végromlásba dönthet. Ne felejtjük el ama közmondást: „segíts magadon, az Isten is megsegít.“

Ha valaha, úgy most van különösen alkalom arra, hogy az egyházközségek vezetői, lelkészek, tanítók magasztos hivatásuknak teljes mértékben megfeleljenek, a lelki gondozást hiveik körében gyakorolják. A vallásos hitet ápolják a lelkekben, serkentsék fokozott munkára az egyháztagokat, erősítsék a haza iránti ragaszkodást, szeretetet, bátorítsák a félénket, vigasz balzsamát hintsék a veszteséget szenvedő szívekre.

Veszteséget már eddig is szenvedtünk. A királyi trón várományosa hűséges nejével együtt orgyilkos kezek áldozata lön, ott pihennek némán, csendesen az artstetteni sirbolt mélyében. A művelt világ undorral fordul el a gyilkosoktól s a gyilkosokat felbujtott s országunk békéjét szüntelen veszélyeztető, fészkelődő s rossz indulatú szomszéd szerb nemzettől. Egyházmegyénk is fejezze ki felháborodását a politikai gyilkosság eme megdöbbentő ténye felett s egyszersmind jelen közgyűlésünk jegyzőkönyvében adjunk kifejezést azon őszinte részvétnak is, melylyel osztozunk agg királyunkat és a monarchiát ért közös, nagy veszteségben.

Átérve tulajdonképeni jelentésemre, elsősorban tisztelettel bejelentem, hogy a közgyűlésünk helyéül kitűzött noszvaji egyházközség előljárósága az elnökséget megkérvén, hogy a gyűlést saját költségén Miskolczon tarthassa meg, ezen kérelem alapos indokainál fogva teljesítettett. Méltóztassék ezen határozatunkat jóváhagyó tudomásul venni azon hozzáadással, hogy ezen, a mai kényszerítő körülmények között tett intézkedés a jövőben precedensül nem szolgálhat.

Ki kell emelnem a keresztyéni szeretet és jótékonyág felemelő példáját, melyet Báró Seckendorf Ármin nagybirtokos úr a sályi egyházközség építkezései alkalmából tanúsított. Ugyanis egy új toronyóra s ennek fenntartási költségeire 3250, templomújítási költségekre 4500 koronát ajándékozott. Indítványozom, hogy nevezett nagybirtokos úrnak ezen áldozatkészsége jegyzőkönyvünkben megörökíttessék s hálás köszönetünk és elismerésünk vele külön kivonatban közöltessék.

Az egyetemes konvent 1915—1919 évekre új segélyezési cyklust nyitván meg, fölhitam az egyházmegyénk kötelékében álló egyházközségeket, hogy terhes adósságok törlesztése, építkezés vagy nagyobb mérvű épületjavítás céljából a kínálkozó segélyt vegyék igénybe. A tőkeamat segélyt kérő iver az egyházközségek által benyújtattak s ezeknek megbíralása és illetékes helyükre való felterjesztése gyűlésünk tárgyát fogja képezni. A borsodharsányi, hejőpapii, igriczii, ónodi, tiszadorogmai, tizsanánai, tizsaoszlári építkezési célra kérvényező egyházközségek tervrajzot és költségvetést is mellékeltek és nagyon helyesen, mert ha az idő rövidsége és a viszonyok rendkívülisége miatt az építkezési szabályrendelet értelmében nem bíráltnak is felül: legalább biztos alapot nyújtanak az ajánlatra.

A borsodgeszti, bükkaranyosi, bükkzsérczi, borsodharsányi, mezőkővesdi, sályi, sajókereszturi egyházközségek adócsökkentési segélykérvényeik f. évi május 11—13 napjain letárgyaltattak és a megfelelő segélyösszegekre ajánltattak.

Folyó évben a hejőcsabai egyházközségnek építkezési célokra 5000 koronának megfelelő 250 kor., a sályi egyházközségnek 10000 koronának megfelelő 500 kor. közalapi tőkeamat segély adatott.

A megüresedett lelkészi tanácsbírói állásra beadott szavazatok junius 18-án bontattak föl s mivel általános szótöbbséget senki sem nyert, a két legtöbb szavazatot nyert Szabó András mezőkeresztusi és Gaál Ferencz

poroszlói lelkész között az új szavazás elrendeltetett s az augusztus 4-én megejtett szavazatbontás alkalmával megállapított, hogy Szabó András 32, Gaál Ferencz 27 szavazatot kapott. A választási jegyzőkönyvek gyűlésünkön fognak felolvasatni s a választás megerősítése ennek tárgyát fogja képezni.

Az első szavazás alkalmával a kistokaji egyház presbyteriumának szavazata hivatalomhoz nem érkezett be s a szavazatbontó bizottság a kistokaji lelkészt 4 korona birságban kéri elmarasztalni. Miután azonban nevezett lelkész a Kistokajban építkezési ügyben megjelent küldöttség előtt postakönyvével beigazolta, hogy a szavazati lap a kitűzött határidő előtt postára adatott, kérem őt a javasolt birság alól fölmenteni.

Lelkészerkezkleti gyűlés június hó 8-án tartatott, melyen a tisztviselők választása is megejtetett. A kitűzött pályadíjat Halászy József tiszadorogmai lelkész nyerte el. Az értekezlet jegyzőkönyve e gyűlésünkre terjesztetik föl.

Ugyanezen napon nyugdíjbizottsági ülés is tartatott, melyen Kovács Mihály súlyos szembetegségbe esett hevesi lelkész nyugdíjaztatás iránti kérelme tárgyalatott. Bizottság nevezett lelkésztársunkat 1915 január 1-től kezdődőleg nyugdíjra ajánlotta s az erről szóló jegyzőkönyvet az egyházkerületi nyugdíjbizottsághoz fölterjesztette.

Tavaszi közgyűlésünk a bükkzsérczi és noszvaji egyházközségek szellemi és hitbeli állapotának s a baptista üzemek megvizsgálására bizottság kiküldetését határozta el. Fenti egyházközségek lelkészeit fölkhívtam, hogy mikor volna legalkalmasabb a bizottság megjelenése. Mindketten azt válaszolván, hogy a baptista mozgalmak szünetelnek, az egyházi ügyek rendben vannak s az aratási időszak nem volt, a mostani pedig egyáltalában nem alkalmas a kiszállásra, ez ügyben hozott határozat nem volt teljesíthető. Méltóztassék ebbeli előterjesztésemet tudomásul venni és a tél folyamán megjelenő egyházlátogatóságot a vizsgálatnál megbizni.

A kistokaji egyházközség építkezési ügyeinek megvizsgálására és a felzúdult kedélyek lecsillapítására az elnökség által id. Sólyom Gyula és Bónis Bertalan tanácsbírák küldettek ki. Megbízatusuknak hűségesen eleget tettek. A presbyterium 9 tag aláírásával ellátott jegyzőkönyvben kinyilatkoztatta, hogy a lelkészlak felépíttetésére hajlandó, szakértő által készítendő tervrajzot s költségvetést fog az egyházmegyei gyűlésre terjeszteni, már a tél folyamán az alaphoz szükséges kőanyagot beszerzi s legkésőbbben 1916 tavaszán az építkezést megkezdeti.

A kistokaji lelkész jelentése szerint a presbyterium tervrajzot készítettett is, de annak elfogadására s felterjesztésére kitűzött presbyteri gyűlés a megjelentek csekély száma miatt határozatképtelenné vált. A háború kiütvén, gondnok és két presbyter katonának behivatott, s nem lévén kilátás arra, hogy a jelenlegi súlyos viszonyok között ez ügy megoldást nyerjen, a lelkésznek azt tanácsoltam, hogy várakozó álláspontot foglaljon el.

Méltóztassék ez ügyre vonatkozó jelentésemet tudomásul venni, egyszersmind a kistokaji presbyteriumnak erélyes határozattal tudomására hozni, hogy

a küldöttség és presbyterium közös megállapodása elfogadtatik s a békésebb idők beálltával az építkezést tartozik megkezdeni s egyidejűleg arra utasítani, hogy a nagy előnnyel járó tőkeamat segélyt igyekezzék az egyházközség igénybe venni.

A hejőbábai egyházközség ügyei rendbe jönnek. Az agg lelkész mellé rendelt Gyűrék Pál s. lelkész megbízatásának hiven megfelel. Tudomásom szerint az egyházi élet jó irányzatú lendületet vesz. Csak a csekélyszámú, szegényes anyagi viszonyok között élő egyháztagoktól ne vonjuk meg a támogatást. A teljesen kő és téglafallal épült, eternit tetőzettel ellátott, 4 szoba, előszoba, konyha, kamara, pinczéből álló s 14200 koronába került lelkészlak készen áll. E szép példán buzdúlhatna a sokkal tehetősebb tagokból álló kistokaji egyházközség.

Pósa Béla újlőrinczfalvai lelkésznek elődje elleni felterjesztése 400 kor. visszatérítése és a be nem vezetett gondnoki számadások tárgyában tavaszi közgyűlésünk által közigazgatási bírósághoz tetetett át.

Ez ügy egyezségileg elintéztetett. Gecse Albert volt lőrinczfalvai s jelenleg igricii lelkész magát a lőrinczfalvai egyházközség részére f. évi december 30-ig 400 korona vissza térítésére kötvényileg kötelezte. A meglévő, de be nem vezetett gondnoki számadások bevezettetését pedig a jelenlegi lelkész megígérte.

Az alsóborsodi tanítóegyletnek egyházmegyei közgyűlésünk által is elfogadott azon indítványa, hogy a lelkészek és tanítóknak a sárospataki fő és az egyházkerületi főleányiskolában tanuló gyermekei tandíjmentességben részesüljenek, az egyházkerületi gyűlés által visszautasított azon indokolással, hogy egyik iskola pénztára sincs oly anyagi helyzetben, hogy ezen áldozatot meghozhatná. Kérem ezen határozatnak tudomásul vételét.

Nagy Simon mályii tanító tavaszi közgyűlésünk által utasított, hogy nyugdíjaztatása ügyében a kellő lépéseket tegye meg. Az előzetes intézkedéseket meg is tette. Azonban f. évi október 1-től kezdődőleg 200 kor. fizetéstöbblethez lévén igénye, arra kért, hogy hivataloskodását még egy tanévre meghosszabbíthassa s ezen időre a szabályrendeletileg megállapított egy évi szabadságot fogja kérelmezni, kijelentvén, hogy ezen szabadsággal járó költség fele részét hajlandó fedezni.

Nem akarván egy törődött, beteges, szegény sorsu embert és családját 200 kor. nyugdíj többlettől megfosztani, az egyházmegyei közgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében az ő kérelmének engedtem s azon tanácsot adtam ne i: hogy segéderő alkalmazásával töltsen ki a jövő tanévet, mert a mályii l. egyház nincs oly helyzetben, hogy az ő ajánlatát elfogadhassa. Így is történt. E kérdésnek megoldása jelen közgyűlésre vár. Méltóztassék eljárásomat jóváhagyó tudomásul venni, Nagy Simon tanító kérvényét pedig határozatilag elintézni.

Egyházmegyénk elnöksége megbízatván, hogy Csizy Miklós palkonyai tanító ellen a presbyterium által emelt panasz folytán a törvényes eljárást

indítsa meg, a kellő előintézkedéseket megtettem. Azonban a presbyterium maga is belátván, hogy a nevezett tanító által vezetett iskolának szellemi állását a f. évi január 1-től kezdődő helyettesítés miatt megítélni nem lehet, az ellene emelt másnemű vádak az illető katonának való bevonulása miatt ez idő szerint elbírálni lehetetlen, a vizsgálat felfüggesztését kérlem. Ily körülmények között a megbízás teljesíthető nem volt.

A felsőábrányi egyházközség presbyteriuma mult közgyűlésünk határozata folytán betervesztvén az esperesi hivatalhoz az építési költségnek presbyteri és egyházi közgyűlés által jóváhagyott kivetési kulcsát, ezt megerősítettem.

A lörinczvalvai egyházközséghez tartozó szórványokban lakó ref. gyermekek vallásos oktatása ügyében fölhívtam a lelkészt, hogy kötelességéhez hiven tartsa számon a ref. családokat, látogassa meg őket, a szükséges vallásos tankönyvekkel a gyermekeket az egyházmegyei pénztár terhére lássa el, mert itteni híveink szegénysorsu cselédek lévén, nem áll módjukban a könyvek beszerzése.

A sarudi állami elemi iskolában tapasztalt s az igazgató által jelzett azon eljárás, hogy másfelekezetű s így ref. gyermekkel is a tanóra kezdetével és végeztével katolikus színezetű imádságokat mondatnak, elintéztetett olyképen, hogy a hevesi kir. tanfelügyelőség felhivatott általam ezen sérelmes eljárás megszüntetésére. A tanfelügyelői hivatal levélileg értesített, hogy jövő tanévre ezen szokás megszüntetésére a kellő intézkedéseket megteszi. Ezen átirat a püspöki hivatalhoz felterjesztett.

A miskolci egyházközség presbyteriuma az állami hozzájárulással szervezett új tanítói állásra Ruttkay Berta ónodi tanítónőt meghívás útján július 26-án megválasztván, kéri beerősítését s egyszersmind a négy példányban kiállított tanító díjlevél megerősítését is.

A borsodharsányi egyházközség presbyteriuma a Simon Zoltán időközben való eltávozásával megüresedett tanítói állásra a törvényszerű életkorának be nem töltése miatt ideiglenes bizonyítványt nyert, de tanítóságra képesített Bakó Istvánt választotta meg.

Szabó Ernő felsőábrányi tanító Pilismarótra választatván meg, neki az esperesi elbocsátót kiadtam s a felsőábrányi egyházközség presbyteriumát a megüresedett tanítói állás betöltésére felhatalmaztam.

Simon Zoltán volt borsodharsányi tanító az elődömtől f. évi február 13-án 215 szám alatt nyet esperesi elbocsátót állítólag elvesztvén, tölem újól elbocsátót kért, melyet a főtiszteletű püspök úrtól kapott s hozzám küldött levél alapján kiadtam.

Helmeczi Lajos cserépfalusi tanító közérdekből postai ügynökséget a karván vállalni, a cserépfalusi egyházközség presbyteriumának kérelmére s arra való tekintettel, hogy már más tanító is erre felhatalmazást kapott, nevezett tanítónak az engedélyt megadtam.

A mezőkeresztesi egyházközség tanítóul Lápossy Bélát Imoláról választotta meg. Az ónodi egyházközség által tanítónőül megválasztott Szabó Jolán

okmányai és a választásáról szóló jegyzőkönyv a vallás és közoktatásügyi ministeriumhoz terjesztettek fel azon czélból, hogy az ónodi iskola részére járó 1100 kor. államsegély az ő nevére átvetessék. Okmányai rendben vannak, beerősítése eszközölhető.

Kalydi Jenő noszvaji tanító 100. kor. Korsós Jolán belsőbőcsi tanítónő 1572 kor., Kiss József mezőcsáti tanító 900 kor. fizetéskiegészítést, a belsőbőcsi iskola 1910 évi szeptember 1-től évenként tandíj kárpótlás címén az államtól 203 koronát kapott.

A sályi egyházközség építkezési ügyeinek rendezésére Súlyom Gyula tanácsbíró és Báthori István főmérnök, egyházmegyei építkezési szakértő küldetett ki, a kik az egyházi előjáráságnak a kivitelre szükséges utasításokat megadták s az ezekről felvett jegyzőkönyvet hozzám betérjesztették. A szakértői vélemény alapján teljesített építkezés a lelkész jelentése szerint szeptember hó folyamán valószínűleg befejezést nyer.

Az ónodi, mezőkeresztesi egyházközségnek melléképületek emelésére az egyházmegyei építkezési szakértő véleményének kikérésével, a hejőpapii egyházközség részére a templom belső falának, felszerelésének, a tiszaszederkényi egyházközség részére az egyházi épületek külső falának kifestetésére az építkezési szabályrendelet 3 és 7-ik §-ai alapján az engedély megadatott.

A nemesbikki tanítói lak tervbe vett újítása a szabályrendelet kívánalmainak nem felelve meg, az építkezési engedélyt megtagadtam.

A vagyonleltári ívek a mult közgyűlésünk által kiküldött bizottság tagjainak felülvizsgálás végett kiadattak, véleményüket minden egyházközség ívéről írásban beadták. Az előadó javaslata alapján méltóztassék e tárgyban a határozatot meghozni.

A helyi temetői és templomszéki szabályrendeletek s az ezekre vonatkozó jelentések daczára a körlevélileg történt kétszeri fölhívásnak minden egyházközségből nem küldettek be.

A pesti egyházmegye Esperese a gyöngyösi egyházközség előjáróságának felterjesztése folytán felhívott, hogy az átányi egyházközség presbyteriumát utasítsam a gyöngyösi egyházközség szórványát képező Csányban (Heves m.) lakó ref. egyháztagoktól beszédett közalapi járulék és egyházi adó visszafizetésére, — illetve a gyöngyösi egyház pénztárába való beküldésére.

Minthogy Csány egyházmegyénk kötelékébe sohasem tartozott s az átányi lelkész által felhozott azon indokolás, hogy a konvent a népszámlálás után a közalapi járulékot a csányi hivek után az átányi egyházközségre vetvén ki s ezen alapon tőlük egyházi adó is szedhető, tévedésen alapúl, utasítottam az átányi egyházközséget a pesti egyházmegyei Esperes által kívánt módon leendő elintézésére.

Az átányi lelkész ez intézkedéssel nem lévén megelégedve, jelen közgyűlésünk feladata lesz eldönteni, hogy Csány egyházmegyénkhez tartozik-e, mert véleményem szerint a főtiszteletű s méltóságos Konventnek sincs joga

és hatalmá arra, hogy egyik egyházmegyéhez, sőt egyházkerülethez tartozó egyházközséget a másikhoz átszállíthassa.

A geleji, ónodi egyházközség aránytalan egyházi terheket viselő tagjai kérvényt nyújtottak be hozzám, hogy a párbért képező termények pénzzé változtatása mellett az egyházi terhek arányosítása eszközöltessék s kérvényük az egyházmegyei közgyűlésen tárgyalassék. A mezőcsáti egyházközség szegényebb sorsú tagjai hasonló célból a presbyteriumhoz folyamodtak.

A kérvényezésnek mindhárom egyházközségben indító oka az, hogy az adócsökkentési segélyben részesült egyházközségekben az alsóbb néposztály válláról nagy teher esett le és bizonyára tudomásukra jutott a kérvényezőknek az is, hogy az adócsökkentési segélyt nem élvező Miskolczon, Tiszakesziben Tiszaszederkényben az egyházi adózás a helyileg megállapított adókulcs álta, méltányos alapra fektettetett. A mozgalomnak erős lökést adnak a socialista proféták, a kik nyomtatott felhívásban adják ki a jelszót, hogy a szegények 2 koronánál többet nem tartoznak fizetni.

A geleji és ónodi kérvényezőket a helyi presbyteriumhoz és egyházi közgyűléshez utasítottam, a mezőcsáti kérvényezők a megállapítandó fizetési kulcsot nem jelezvén, ennek határozott körvonalazására utasítottak. Jelentésem nyomdába adásáig újabb kérvényezés nem történt.

Azonban a kérdés elől nem térhetünk ki. A III. t. cz. 11 §-a nemcsak jogot ad, hanem kötelességévé teszi az egyházmegyéknek, hogy ha valamely egyházközségben a fennálló adókulcs szerinti kivetés a hívek vagyoni erejének tekinteten kívül hagyása miatt feltűnő aránytalanságot mutat, azt az egyházközséget az érvényben levő adókulcs megfelelő módosítására utasítja.

A párbér az egyházi adózásnak egyik neme, csak a czim más, de a lényeg ugyanaz, — s ahol terményben fizettetik, a szegényebb néposztály aránytalanul meg van terhelve általa. A III-ik t. cz. 2 §-a kimondja ugyan, hogy az egyházi adózás továbbra is *terményekben* történhetik, de hangoztatja azt is, hogy a *jelen törvényben megállapított korlátok között*. A korlát alatt a méltányos, igazságos egyházi adózást kell érteni.

Terményfizetéssel arányos adózást keresztülvinni nem lehet. Ez a fizetési rendszer nem a mai felvilágosodott korba való s a terményárak ingadozása folytán káros úgy a fizetőre, mint a belhivatalokra, s megzavarja közöttük az annyira kívánatos békességet. E mellett sok visszaélésre szolgáltat alkalmat, midőn némely zsugori, rosszindulatú egyháztag a díjlevélben megállapított jól kirostált terményt úgy értelmezi, hogy az ocsú a legalaposabban kirostált termény; midőn sokszor búza helyett rozsval, rozs helyett árpával vagy kukoriczával kell beérni a terményfizetésre támaszkodó, nagy családdal bíró lalkésznek és tanítónak s meg kell hajolni a szeretet és könyörületesség ígéit hirdetőnek a néha való, többször hamis kifogás előtt: *»más nem termett, mást nem adhatok.«*

Ugyancsak a III. t.-cz. 22. §-a kimondja, hogy lelkész, tanító és énekevezér az őt illető fizetést egyházközsége tagjaitól közvetlenül nem szedheti.

Ez csak papíron áll, de a gyakorlati életben nincs így; nagyobb egyházközségek keresztülvitték, de a kisebbekben szednie kell, még pedig hónapokon keresztül s hull árva fejére az átok, ha a gazt és szemetet el nem fogadja. A hol gondnok és presbýterek szedik, ők aratják a gyűlölséget, a hol pedig fizetett szekeres az egyházi segédlete mellett teljesíti e kedves megbízatást, az egyháznak tetemes kiadásába kerül. Példa erre Mezőcsát, hol a párbérbeszédés évenként legalább 300 koronába kerül.

A terményfizetés aránytalan, károsodást okoz, bé étlenséget szül.

Egyházmegyénk mindig liberális szellemtől volt áthatva, lelkesedéssel sorakozott a haladás zászlója alá. Épen ez ad bátorságot nekem arra, hogy a párbér terményben való fizetésének megszüntetését indítványozzam. A párbér helyett szerepeljen az évenkénti teherviselésnél az egyházi adózás. Ezen a czimen minden egyházközség helyi viszonyainak megfelelőleg köteleztessék a teherviselési kulcs méltányos megállapítására. Igaz, hogy ezen intézkedés a vagyonosabb osztályt nem kellemesen fogja érinteni, de a kiből a Krisztus lelke lakozik, áldozatát szívesen meg fogja hozni. Mert a kinek van, annak adatik, de több is kívántatik tőle. Egymásnak terhet hordozzuk s így töltjük be a Krisztus törvényét.

Tisztelettel kérem indítványom elfogadását s elfogadás esetén a többi egyházmegyékkel való közlését, hogy közös megállapodásra jutva: a főtiszteletű egyházkerület útján az összeülendő zsinathoz terjesztessék fel, mely az indítványhoz képest törvényileg intézkedjék.

Végül még egy indítványt vagyok bátor előterjeszteni, kérve ennek szintén elfogadását. Ugyanis ez alkalommal is részint szóbelileg, részint írásban segélyért folyamodnak. Miután segélyező alapjaink gyengék s a kiadható összeg szétforgácsolva csak pillanatnyi nyomort enyhíthet, óhajtandó volna egy egyházmegyei segélyalap megteremtése. Évi befizetési díj lenne lelkészek, tanítók részéről 2—2 korona, az egyházak részéről legalább annyi két korona, mint a mennyi lelkészi állást tart fel. Felülfizetések és adományok köszönettel fogadtatnak. A befizetett összeg fele része tőkésítettnek, másik fele része pedig évenként egyenlő arányban egy-egy szegény lelkész és tanító vagy esetleg lelkész és tanító özvegye vagy árvája között osztatnék ki. A legalább 5000 koronáig tőkésített összeg évi kamatai szintén az előbbi módon osztatnának ki az évi befizetéssel együtt 4 vagy öt arra szorult között. A részletek megállapítására bizottság küldessék ki, azonban már jelen közgyűlésünkön az 1915-ik évről kezdődő befizetések határozatilag érvényre emeltessenek.

Mielőtt pedig jelentésemet bezárnám, sajnálattal bár, de kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy a rendszeretet és kötelességérzet nem minden lelkésztársamat ékesíti. Nagy felületességet tapasztaltam néhány lelkésztársam részéről a választói névjegyzék összeállításánál, a vagyonszámlái s tőke kamat segélykérő iven kitöltésénél, a temetői és templomszék szabályrendeletek s az ezeket helyettesítő jelentések megkészítésénél s késedelmességet az elsoroltak beadásánál.

Kifogásolnom kell azon eljárást is, mely szerint néhány esetben a közgyűlésre tartozó s egy egyházközség által felterjesztett több tárgy, melyek közül egyik csak az egyházmegyére, másik az egyházmegyére és egyházkerületre is tartozik, egy egy lapon megírt presbyteri és egyházi közgyűlési jegyzőkönyvbe foglalva nyújtatik be.

A szabálytalanságok helyrehozása sok időpazarlásba került az Esperesnek, sok kellemetlenséget okozott az illető lelkészeknek is, — s a mint értesültem, éppen azok neheztelnek, a kik a hibákat elkövették. De hát ez így szokott lenni. A rendet és pontosságot jövőre még inkább követelni fogom, mert ha a gépezet alkotó részei rendesen nem működnek, a zavar beáll s a munka megszűnik. Felsőbb egyházi hatóságom tőlem is megkívánja a rendet, tehát, hogy az attól jövő utasításoknak megfelelhessenek, nekem sem szabad a hanyagságot elnéznem.

Hogy pedig az egyházmegye életében mindenképpen ékesen follyanak, mély tisztelettel kérem a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlést, hogy jövőben minden kellően nem indokolt mulasztásra esetenként 10 korona bírságot szabni méltóztassék.

Ezek után jelentésem tudomásul vételét s indítványaimra határozat hozatalt kérve vagyok Mezőcsáton, 1914 aug. 15.

mély tisztelettel

Bodolay István

esperes.

7. Az esperesi jelentés mély megdöbbenéssel emlékezik meg arról a veszteségről, mely az Osztrák-Magyar birodalmat s annak népeit érte, a trón örökösének és hőn szerető hitvestársának tragikus halálával, a kik orgyilkos kezek áldozatai lettek. A hazafiui aggodalom hangján szól a világra kiható esemény következményéről: a kitört háborúról, mely tavaszi közgyűlésünk óta vérbe és lángba borította nemcsak Európa országait, hanem fegyverkezésre indította a tőlünk idegen világrészek népeit is. Indítványozza, hogy míg egyrészt emlékezzünk meg a gyilkos merénylet áldozatairól, másrészt adjunk kifejezést agg királyunk iránti szeretetünknek és részvétünknek is, kit a Gondviselés 84 évre terjedő, hosszú és áldásos uralkodása alatt oly sok, nehéz próbára hívott el, hitvestársának, a magyarok nagy asszonyának és nagyreményű fiának szintén tragikus elvesztésével.

Egyházmegyei közgyűlésünk, maga is teljesen hatása alatt áll ama megrendítő eseményeknek, a miket emberi gonosz, romlott szívek és gyilkos kezek idéztek elő,

amikor e borzalmas cselekedettel a háboru rémét hozták nemcsak országunkra, hanem az egész Európára s talán a többi világrészekre is. Kegyelettel áldozik az emlékek oltárán azért a fenkölt és bátor királyi férfiuért, aki ott állott a trón lépcsőjénél, hogy arra lépve igazsággal és bölcsességgel kormányozza a két birodalom benne bizó népeit; a kit hitvestársával olyan szeretet kötött össze, amilyen szeretet azon a magaslaton, tündöklő példa kép ragyogott mindenki előtt. Tisztelettel és hódolattal emlékezik a hű feleségről és gyermekeit szerető édes anyáról, ki nemcsak az életben, de a halálban is egy maradt fenséges férjével. S amikor nekik két nemzet áldásával együtt kíván békés nyugalmat, lelkeknek boldog örökéletet: ugyanakkor az igaz szeretet és tisztelet szülte hódolattal fordul a nagy próbákat is királyi lélekkel hordozó agg királya felé és Istennek védő, áldó oltalmába ajánlja Öt, ki a nemzet alkotmányának és szabadságának, közel félszázadra terjedő áldásos uralkodása alatt, leghűségesebb őre, védelmezője volt. Tegye áldottá életének alkonyát, népeinek igaz és áldozatkész szeretetében, hű ragaszkodásában. A miért annyit tűrt s munkálkodott: országainak békességét, jobblétét, virágzását érje meg, lássa meg minél előbb s a királyi méltóság és vénség tisztos koronája mellett ékesitse ősz fejét az isteni kegyelem ragyogó koronája is.

Hazánkat, nemzetünket pedig fiainak áldozatkész szeretetének és lelkesedésével óvja meg a Gondviselés a csapásoktól. Igaz ügyünket védelmezze meg a maga mindenható hatalmával, hogy hű szövetségesünkkel együtt jusson diadalra a szent igazság, melyért fegyvert fogni kényszerültünk. Ragyogjon régi hírnevében országunk dicsősége a második évezreden át is az egész világ előtt!

8. Esperes tudomására hozza közgyűlésünknek, hogy az elnökség, a noszvaji egyházközség presbytériumának kérésére megengedte, hogy a rendkívüli viszonyok s a mostani utazás

nehézségei miatt, a Noszvajon tartandó egyházmegyei gyűlést — saját költségére — Miskolcon tarthassa meg.

Közgyűlésünk az elnökség intézkedését tudomásul veszi, azzal a megjegyzéssel, hogy ez az intézkedés jövőre nem szolgálhat általános precedensül a többi egyházakra nézve.

9. Báró Seckendorf Ármin nagybirtokos, a sályi egyháznak a templom újitási költségek fedezésére 4500 koronát, a toronyóra beállítására és fenntartására pedig 3250 koronát adományozott.

Az áldozatkészségnek és keresztyéni buzgóságnak e megható nyilvánulását közgyűlésünk a maga részéről is hálás köszönettel veszi tudomásul. Isten áldását kéri a nemes szívű adakozóra, kívánván, hogy szép cselekedetének jutalmát találja meg azok hálájában, kiket jótéteményeivel megsegített.

10. Tavaszi e. m. közgyűlésünk 11. sz. határozatával elrendelte, hogy a bükkzsérci és noszvaji egyházak hitbeli állapotának megvizsgálására, a baptista mozgalmakkal szemben követendő magatartás megállapítására egy bizottság menjen ki mindkét egyházközségbe. A nevezett egyházak lelkészei nem látván alkalmasnak az időt a bizottsági vizsgálat megejtésére, de meg, jelentésük szerint a baptista mozgalmak szünetelőben lévén, kérték esperes urat a vizsgálat elhalasztására.

Közgyűlésünk figyelembe vétén úgy a nevezett lelkészek indokolását, mint az egyházmegye esperesének javaslatát, határozza, hogy tekintettel a rendkívüli viszonyokra is, a vizsgálatot a tél folyamán megjelenő egyházlátogatóság ejtse meg s tapasztalatairól, végzett intézkedéséről tegyen részletes jelentést a tavaszi közgyűlésre.

11. Esperes jelenti, hogy a tavaszi közgyűlés 12 sz. határozata értelmében, az elnökség Sólyom Gyula és Bónis Bertalan tanácsbírákat küldötte ki a kistokaji egyházba, a régóta vajudó lelkészlak építési ügyében. A bizottság a betérjesztett jegyzőkönyv

szerint, abban állapotodott meg a presbyteriummal, hogy még a tél folyamán beszerzik az építéshöz szükséges anyagot s az építést legkésőbb 1916 év tavaszán megkezdik. Most azonban, a háboru kitörése folytán lehetetlenné válik az előkészületeknek a tél folyamán való megkezdése, mivel a gondnokot is katonai szolgálatra berendelték. Jelenti egyszersmind, hogy a tőkekamiat segély igénybe vételétől, azon a címen akar elzárkózni a presbyterium, hogy a hosszú törlesztési időre nem kötheti le magát s az egyházat.

Ugy a bizottsági, mint az esperesi jelentés tudomásul szolgál s közgyűlésünk a rendkívüli okok miatt hozzá járul az építés elhalasztásához; azzal a határozott utasítással azonban, hogy a békésebb idők beálltával a kistokaji egyház, a további határozatok értelmében tartozik az építést megkezdni. A tőkekamatsegély igénybe vétele, illetve a presbyterium felvilágosítása végett pedig, ismételten felkéri Sólyom Gyula és Bónis Bertalan tanácsbíró urakat, hogy általuk kitűzendő időben még egyszer ki-menni sziveskedjenek a kistokaji egyházba.

12. A hejőbábai egyház ügyei az esperesi jelentés szerint kezdenek helyre állani, az agg lelkész mellé rendelt segédlelkész buzgólkodása folytán, sőt a teljesen kőből és téglából épült, a kor kívánalmainak megfelelő 14200 koronába került lelkészlak, mely a hívek áldozatkészségét mutatja, immár teljesen készen van.

E. m. közgyűlés a jelentést örömmel veszi tudomásul s a hejőbábai egyház híveinek buzgólkodását és áldozatkészségét elismeréssel fogadja.

13. Pósa Béla újlőrincfalvai lelkész által, elődje: Gecse Albert igricii lelkész ellen a tavaszi közgyűlésünkhöz beadott panaszára, melylyel azt kérte, hogy a Gecse Albert által illetéktelenül megszavaztatott és felvett 400 koronát téríttesse vissza egyházmegyénk a nevezett lelkészszel, közgyűlésünk 43 sz. határozatával az ügyet a közigazgatási bírósághoz tette át. Esperes jelentése szerint az ügy egyezségileg elintéztetett azzal, hogy Gecse Albert 1914 dec. 30-iki lejáratával egy kötelezvényt adott a felvett 400 koronáról. Így tehát bírói beavatkozásnak helye nincs.

Egyházmegyei közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi; valamint azt is, hogy a jelenlegi lelkész ígéretet tett az elődje által a számadó főkönyvbe több évről be nem vezetett számadások beiratására.

14. Esperes jelenti, hogy a legközelebbi közgyűlés 57 számú határozatával megbízást kapott az elnökség, a tiszapalkonyai presbyterium által Csizi Miklós ottani tanító ellen beadott panaszok megvizsgálására. Esperes az intézkedést megtette, de nevezett tanító január 1-től szabadságon lévén, legközelebb pedig hadi szolgálatra való behivatása miatt a vizsgálatot nem ejthette meg.

Az esperesi jelentés tudomásul vétetik.

15. A felsőábrányi egyház lelkésze a tavaszi közgyűlés 73 sz. határozatával utasított a templomépítési költség egyénenkénti kimutatásának az esperesi hivatalhoz való beterjesztésére. Esperesi jelentés szerint a lelkész eleget tett az utasításnak s a kivetési kulcsot esperes megerősítette.

A bejelentés jóváhagyó tudomásul szolgál.

16. Esperesünk tudomására hozza jelentésében a közgyűlésnek, hogy felhívta az újlőrincfalvai lelkészt az egyházához tartozó sarudi állami, a pusztahidvégi és jánosii uradalmi tanyák iskoláiba járó református gyermekek vallásos oktatására, valamint az ottani ref. családok látogatására. Utasította egyszersmind nevezett lelkészt, hogy a szegényebb gyermekeket lássa el az egyházmegyei pénztár terhére a szükséges vallási tankönyvekkel.

Egyházmegyei közgyűlés a tett intézkedést helyeslőleg veszi tudomásul s felhívja a mindenkori egyház- és iskolalátogatóság figyelmét a tavaszi közgyűlés 19 számú határozatára.

17. Panasz tárgyává tétetvén még a volt újlőrincfalvai lelkész által, a sarudi állami elemi iskolában használt kath. jellegű imádások használata, esperesünk jelenti, hogy ez ügyben átírt a hevesmegyei kir. tanfelügyelőhöz, aki megígérte az ilyen felkezeti jellegű szokásnak a jövő tanévtől való megszüntetését.

Közgyűlés az esperes közbenjárását köszönettel veszi tudomásul, az újlőrincfalvai lelkészt pedig felhívja az ez irányban való éberségre.

18. Esperes jelenti, hogy Helmeczi Lajos cserépfalusi tanítónak, kérelmére, engedélyezte a helyi postai ügynökség elvállalását.

Közgyűlés az esperes által adott engedélyt tudomásul veszi, azzal a feltétellel azonban, ha e munkának végzése a tanítás hátrányára nem lesz. Ellen esetben az engedélyt megvonja.

19. Az átányi egyház presbyteriuma a főtiszt. Konvent amaz intézkedése alapján, melylyel Csányt az átányi anyaegyház kötelékébe sorozta, a nevezett szórványban lakó hivektől nem csak a közalapi járulékot szedte be, hanem reájuk rendkívüli egyházi adót is vetett ki, amit szintén befizettetett. A pesti egyházmegye e tárgyban megkereste egyházmegyéink esperesét, hogy utasítsa az átányi egyházat az illetéktelenül beszedett közalapi, illetve egyházi adónak a gyöngyösi ref. egyház pénztárába való visszafizetésére. Esperesünk, miután tudomása szerint is, a csányi szórvány soha sem tartozott az átányi egyházhoz; mert a főtisztelteű Konvent is bizonyára téves alapon csatolta Átányhoz: felhívta az átányi lelkészt, a beszedett egyházi adónak a gyöngyösi egyház pénztárába való átszolgáltatására; de a lelkész, hivatkozással a konventi intézkedésre, nem hajlandó a beszedett egyházi adót a gyöngyösi egyháznak átutalni, hanem ez ügyet az e. m. döntése alá bocsátja.

Egyházmegyei közgyűlés, miután Csány eddig soha sem tartozott az átányi egyházhoz, helyesli az esperes intézkedését s felhívja az átányi lelkészt — aki jóhiszeműleg járt el — és a presbyteriumot, hogy a beszedett egyházi adót mielőbb küldjék el a gyöngyösi egyház pénztárának s erről tegyen jelentést az esperesi hivatalnak.

20. Esperesi jelentés szerint a geleji, ónodi és mezőcsáti egyház tagjainak egy része kérvényt adott be az esperesi hivatalhoz a párbért képező termények pénzzé változtatása és az egyházi

adó vagyonaránylagos kivetése iránt. Miután az E. T. III. t.-c. 11. §-a nemcsak jogot ad, hanem kötelességévé is teszi az egyházmegyéknek, hogy ott, hol az egyházi adózás aránytalanságot mutat, utasítsák az egyházközségeket az adókulcs megfelelő módosítására s mert a terménybeli fizetéssel a szegényebb néposztály van aránytalanul megterhelve s azonkívül ez a fizetési rendszer már nem is a mai korba való s mert a terménybeli fizetés a legtöbb helyt megzavarja a hivatalnokok és a gyülekezet között annyira kívánatos békességet, indítványozza, hogy a terménybeli fizetés helyett a pénzbeli vagyonaránylagos adózás alkalmaztassék. A párbér helyett szerepeljen az évenkénti teherviselésnél a pénzbeli egyházi adózás s minden kebelbeli egyházközség a maga viszonyainak megfelelőleg köteleztessék a teher viselési kulcs méltányos megállapítására.

Egyházmegyei közgyűlésünk maga is tudja, látja a terménybeli egyházi adózás igazságtalanságát s az ebből származó kellemetlenségeket; tudja és látja, mennyi gyűlölség nehezedik emiatt az egyház hivatalnokaira, kiknek sok üdvös, az egyház javát célzó szándékát teszi semmivé az ebből származó kellemetlenség. Maga a főtiszteletű és méltóságos egyetemes Konvent is ebben a felfogásban van, amikor 344/909. sz. határozatával nemcsak hogy el nem zárkózik a törvény által megengedett ez irányú intézkedések elől, hanem egyenesen felhívja az egyházkerületeket a terménybeli adózás megszüntetésére. Mindazonáltal, mert a kérdés ilyen irányú megoldásának olyan nehézségei is vannak, különösen a kongruás egyházakban, amiket figyelmen kívül hagyni nem lehet, sőt körültekintő megfontolás tárgyává kell tenni ezt a nagy horderejű kérdést, egyházmegyei közgyűlésünk elvben elfogadja esperesünk indítványát, de mielőtt ez ügyben meghozná a maga határozatát, véleményezés és megbeszélés végett átteszi e tárgyat az egyházmegyei lelkészi értekezletre s felhívja, hogy véleményét a jövő évi közgyűlésünkre terjessze be.

21. Miután az egyházmegye segélyalapjai elégteleneknek bizonyulnak a segélyért folyamodó hivatalnokok s azok özvegyeinek, árváinak csak csekély részben való segélyezésére is, esperesünk indítványozza jelentésében, egy egyházmegyei új segélyalap létesítését, megjelölve a létesítés módozatait is.

Közgyűlésünk az esperes nemes célú indítványát helyesléssel fogadja s kimondja az új segélyalap létesítését, valamint azt is, hogy annak fenntartásához minden lelkész és tanító 2—2 koronával, az egyházak pedig annyi két koronával kötelesek hozzájárulni az 1915. évtől, ahány lelkészi állást tartanak fenn. A társ- és leányegyházak pedig 1—1 koronát fizetnek e célra.

22. Esperes jelentése szerint, egyik-másik egyház, illetve lelkész, a beadványok határidejének elmulasztásával sok zavart okoz a késedelemmel; más oldalról pedig felesleges munkát ad a köz-igazgatási teendők végzésével különben is megterhelt esperesnek, nem is említve azt, hogy e késedelemből olykor kár is háramolhatik az egyházra, esperes indítványára

kimondja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy jövőre a hivatalos beadványoknak kellő időben való elmulasztásáért az illető lelkészek és tanítók, ha a mulasztást elfogadhatólag nem indokolják, tíz korona rendbirságot tartoznak fizetni az egyházmegye pénztárába, hogy mindenek ékesen és jó renddel follyanak egyházmegyénk kebelében. Utasítja egyszersmind a lelkészeket arra is, hogy úgy az egyházmegyére, mint a kerületre felterjesztendő kérvények, jelentések és azok mellékletei, a törvény és szabályrende-tek értelmében, megfelelő alakban, külön-külön ivekre írva adassanak be az esperesi hivatalhoz.

23. Esperes jelenti, hogy főtitiszleletű Püspök úr értesítése szerint, a Szondy-Kenessey alapítvány 400 koronát kitevő kamata ez évben egyházmegyénket illeti; indítványozza, hogy e kamatsegély az építkező hejőbábai egyházközségnek adassék.

A jelentés tudomásul szolgál s a 400 kor. kamat, mint segély a hejőbábai egyház részére kiutaltatik.

24. Sólyom Gyula tanácsbíró tárgysorozaton kívül indítványozza, hogy tekintettel az országunkra nehezedett súlyos viszonyokra, határozatilag mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, miszerint a szokásos közebed ez alkalommal nem tartatik meg s a gyűléstartási költségből 400 korona a Vöröskereszt egyletnek adományoztassék, 200 korona pedig az egyházmegyei segélyalap növelésére fordíttassék.

Egyházmegyei közgyűlésünk az indítványt egyhangúlag magáévá teszi s egyházmegyei pénztárnokot utasítja, hogy a gyűléstartási költséget az indítványban foglalt célokra fordítsa.

25. Olvastatik a tanügyi bizottság jegyzőkönyve, Halászy József tanügyi bizottsági elnök 1913/14 iskolai évet tárgyzó jelentése pedig, miután az alábbiakban kinyomatva minden egyházközségnek megküldetett, bemutatattik.

Nagytiszteletű Egyházmegyei közgyűlés !

Mig a szűk aratásról szóló országos panasz egyházmegyénk területén is mindenfelé hangzik az ajkáról, addig a kezeimhez juttatott tudósítások népiskoláink gazdag szellemi aratásáról számolnak el az 1913/14 iskolai évről. Kilencvenkét tanerő vezetése alatt álló népiskoláink közül 58-nak az iskolája „jólmegfelelő“. Olyan eredmény ez, mely első tekintetre meglepetés számba megy. Bár el kell ismernem, sőt hangoztatom is, hogy a múlthoz viszonyított e túlon-túli jó siker egy része az újonnan életbe lépett osztályozási rendszer javára vagy terhére írandó, mert az iskolalátogató küldöttség egy része az eddig középfokú mértékkel osztályozott népiskoláink egy részét is első osztályúnak minősítette: mindazonáltal megállapíthatom, hogy adott viszonyaink között az eredmény, e leszállítás mellett is igazán „jólmegfelelő“. A fejlődés folyama, ha nem rohamosan magasra szökkent hullámokkal száguldva rohant is előre, mindazonáltal a kicölöpözött meder-partok között csendes, de biztos medermélyítő munkát végezett. Egyház, tanító-testület, társadalom hármasszövetkezése az értelmi felvilágosodás után esengők kérő, hívó szavait megértve, mint egykor Pál apostol az őt Macedóniába hívó éjjeli látomásáét, siettek a szellemi világosságot terjesztő fákla-fény gyujtogatására felolvasások, ifjusági egyletek, énekkarok szervezésével is próbálkoztak a meggyujtott fénynek az iskola falain kívül való lobogtatására is. A vallás és énektanításra a

kellő gondot fordították az állami keretek által körülhatárolt tantárgyakon kívül. Amit különben már másként elképzelni sem tudnánk, az évek előtt kezeihez ragadott vezető szerep a lefolyt évben is Miskolcé volt. Nemcsak gyülekezetének tekintélyes száma, anyagi helyzete, nagyszámú iskolai célú alapítványai, kimagasló értelmisége, vezetőinek kiválósága praedestinálják erre, hanem azon körülmény is, hogy megválogatott, kipróbált tanerőinek állandóságát megőrizheti, míg a mi vidékünk tanerőjeink legjobbjait lassanként az állam elszededegeti tőlünk. A Széchy, Vay, Fuhrman, Láczy, Tóth, Bató, Szarka iskolai természetű alapítványokon kívül 24 gyermek teljes téli felruházásával sietett a „Rongyos egylet” is a magasztos cél szolgálatába. Miskolc város 96 darab Gyermeknaplót, a Vasárnapi-Könyv minden sorozatából 40—40 példányt osztott ki a gyermekek között ez évben is. Dr. Tüdös István püspök úr 280 drb. Magyar-naptárral, Szilágyi Miklós 10 korona, Debreceni Lajos 6 korona, Ájus Ferenc 4 korona értékű jutalom-könyv adományozásával siettek a 149 korona 78 fillér értékű ingyen iskolai könyvet kiosztó és az államtól nyert tandíjváltáson felül csaknem 6000 koronát iskolai célra költő egyház támogatására. A megelőző iskolai évben Miskolc nyomában Mezöcsát járt e téren is tekintélyes összegű adományaival, azonban jelenben a szűkszáví jegyzőkönyvi megjegyzés az összeg nagyságát feljegyezni érdemesnek nem tartotta, csupán annyit említ, hogy a szegény gyermekek tankönyvvel és ruhával látattak el, így sejtetni engedi, hogy a lefolyt évben is folytatva lett a múltban kezdett nagyobb mérvű társadalmi útoni segélyezés. Alsózsoltán Br. Vay Elemér főgondnok úr 50 koronát, a Hitelszövetkezet 30 koronát juttatott iskolai jutalom-könyvekre. Cserépfaluban az énekhar 54 koronát, Ujlörincfalván, Mályiban a polgári község 10—10 koronát. Hevesen a Heves és Vidéke című takarékpénztár 20 koronát adott iskolai célra. Átányon a Pappszász József féle alapítvány kamatán felül Pappszász Lajosné úrnő 20 kötetből álló, 20 kor. értékű jutalomkönyvet osztott ki az iskola növendékei között. Felsőábrányban a Máhr féle alapítvány kamatai, Tibolddarócon Halassy József úr alapítványa kamatai, Tizsaszederkényben a szintén e célt szolgáló alapítvány kamatai, Emődön a Nagy Lajos lelkész és neje 100 koronás alapítványának kamatai fordítottak szorgalmas tanulók jutalmazására. Tizsadorogma ebben az évben is összes iskolázó növendékeit látta el ingyen tankönyvvel, De, mint háborúban, nemcsak vezérek, hanem a közkatonák is osztakoznak a kivívott dicsőségben, úgy az elsoroltakon kívül többi más gyülekezeteink is minden lehető áldozatot meghoztak, ifjúsági könyvtárakat állítottak, felszereléseiket gyarapítani igyekeztek. Igen sok feljegyzésre méltó dolgok történtek még mindenfelé, amit azonban részletezni az iskolalátogató küldöttek megfedekeztek.

A múlt évi figyelmeztető szó, dorgáló kijelentés is a legtöbb helyütt kellő eredményt szült. Sály iskolaépítéshez kezdett, Domokos Sarolta hejőpapi tanítónő iskoláját megfelelő színvonalra emelte, Simon Zoltán borsodharsányi tanító eltávozásával, Nagy Simon mályi tanító nyugdíjba lépéséhez szükséges lépések megtétele bejelentésével siettek az ellenökben megindítandó fegyelmi

eljárást elhárítani. Tiszapalkonyán a szadacságolt Csizi Miklós iskoláját, saját iskolája színvonalának leejtésével Szabó Emilia tanítónő megfelelő állapotba hozta. Az ismétlő iskolázásra több gond fordítottatott és az iskolamulasztások is mintha valamicskét kevesbedtek volna. Tankönyv hiány sehol sem volt. A sárospataki kiadású fonomimikai AEC késlekedése folytán sok helyütt Czukrász ABC használtatott az egyházmegyei közgyűlés által adott felhatalmazás folytán.

Elszomorító jelenséggént kell rámutatnom a mezőkeresztesi egyház újonnan megválasztott ifju tanítójára, Ferencz Károlyra, ki minden munkakedv, minden ambíció nélkül végzett munkájával meg nem felelő színvonalra süllyesztette iskoláját. Andornakon, Makláron még mindig a gyermekek tisztogatnak. Értesítő könyvecske még igen sok helyütt nincs bevezetve. Harsányon semmiféle rendtartási napló nem vezetett az elmúlt évben, Andornakon, Ároktőn haladási napló nincs.

Az iskolamulasztás még mindig nagymérvű Borsodgeszten, Bükkzsércen, Hejőbábán, Ládházán, Szirmán, Felsőábrányban pedig a tanító a lelkes megkerülésével mutatja ki a mulasztókat.

Iskolai ifjusági könyvtár még nincs Ároktőn, Andornakon, Bükkzsércen, Diósgyőrben, Felsőábrányban, Harsányban, Makláron, Vattán és Sályban.

Járvány miatt csak a kisgyőri iskolák voltak 14 napon keresztül zárva. Katonai szolgálatot teljesítő tanító helyettesítésére is csak Bükkaranyoson volt szükség.

Elhalálozás a tanítói karban nem történt ugyan, de mégis a veszteségünk számlájára írandó Tóth Kálmán volt noszvaji tanítónak az egyházmegye kötelekéből távozása. Még az iskolai év elején az állam hívta el tőlünk. Számos éven keresztül, mint az egyházmegyei tanítói kar egyik kiváló jelese működött a noszvaji egyházban. Távozásában az a megnyugtató, hogy újabb működési körében, Hejőcsabán, közvetve is szolgálhatja felekezeti népnevelésünk ügyét is.

Iskoláink osztályzata a következő. Jólmegfelelő: 58. Névszerint: Alsózsoltán a Baksa Lajosé, Géressy Ilonáé, Nemes Sándoré. Átányon Végh Bertalané, Lajos Istváné, Mészáros Istváné, Böcsön Szilágyi Benőé, Korsós Joláné, Biró Lászlóé, Bükkzsércen Benedek Lászlóé, Cserépfaluban Batta Józsefé, Helmeczy Lajosé, Tóth Máriaé, Egerlövön Igó Lajosé, Janiga Idáé, Gelejen Belényi Gáboré, Tóth Ferencé, Hejőszalontán Petyke Lászlóé, Hevesen Galgóczy Béláé, Kisgyőrben Kovács Kálmáné, Kistokajban Vitályos Jánosé, Mezőcsáton Kalas Barnáé, Kiss Józsefé, Ferencz Alberté, Tót Eleké, Mezőkeresztesen Baán Joláné, Boór Rózáé, Bertók Károlyé és a Bertók Károly által ideiglenesen vezetett Demeter féle, Mezőnagymihályon Tokay Nagy Kálmáné, Miskolcon Nagy Bertalané, Putnoky Istváné, Péter Józsefé, Molnár Józsefé, Marosy Lajosé, Csiky Béláé, Kőszeghy Istváné, Litkey Györgyé, Noszvajon Pitó Józsefé, Kajdy Jenőé, Poroszlón Réthy Józsefé, Csonth Józsefé, Égető Irmáé, Arany Gézáé, Mártha Béláé, Tibolddarócon Farkas Pálé, Tiszadorogmán Hörömpő Joláné, Tiszakesziben Géhl Jánosé, Hajdú Zoltáné, Hegedüs Tamásé, Tiszanánán Bévárdy Józsefé, Tiszaoszláron Szabó Andoré, Tiszaszederkényben

Kovács Károlyé, Keresztes Jenőé, Tiszatarjánban Füsti Molnár Lajosé, Barta Lajosé, Tiszavalkon Fövényesi Jánosé, Ujlőrincfalván Gyurkó Erzsébeté.

Megfelelő: 30. Névszerint: Ároktőn a Fogarasi Gáboré, Katona Kálmáné, Borsodgeszten Petyke Pálé, Bükkaranyoson a Csabai Ferenc által ideiglenesen vezetett iskola, Diósgyőrben Kerckes Imréé, Kupai Dénesé, Emődön Horváth Károlyé, Hejőhábán Lángi Gyuláé, Hejőcsabán Buday Eleméré, Hejőpapiban Takaró Lászlóé, Domokos Saroltáé, Igriciben Veres Károlyé, Ferenczy Ilonáé, Kisgyőrben László Istváné, Ládházán Andó Endréé, Mályiban Nagy Simoné, Maklárón Pongor Imréé, Andornakon Kolozsy Józsefé, Mezőcsáton Tóth Kálmáné, Nemesbikken Ragályi Dezsőé és az általa ideiglenesen vezetett Rásky féle iskola, Ónodon Máthé Gyuláé, Ruttkay Bertáé, Sajókereszturban Iván Adolfé, Szirmán Dér Jánosé, Tiszadorogmán Molnár Györgyé, Tiszanánán Apostol Gáboré, Tiszapalkonyán a Szabó Emiliáé és az általa ideiglenesen vezetett Csizy Miklós féle, Vattán Horváth Lajosé.

Nem megfelelő: 2. Névszerint a Szabó Ernőé Felsőábrányban és Ferencz Károlyé Mezőkeresztesen.

Osztályozatlan maradt 2 iskola. A harsányi a tanító eltávozása, a sályi pedig az építkezésnek korábban való megkezdése folytán.

Az iskolázási viszonyokat számokban feltüntető statisztikai adatokat a következőkben van szerencsém elsorolni:

Gyülekezeteink lélekszáma: 68501. Múlt évinél 173-al kevesebb.

Mindennapi iskolaköteles: 3886 fi, 3700 nő, összesen 7586. Múlt évinél 13-al több. A lélekszám 11%-a.

Ezek közül saját iskoláinkba járt: 2964 fi, 2897 nő, összesen 5861. Múlt évinél 13-al kevesebb. Tanköteleseink 77·8%-a. Az országos átlagnál 20·9%-al több.

Másvallású iskolába járt: 22 fi, 19 nő, összesen 41. Múlt évinél 72-vel kevesebb. Tanköteleseink még 1%-a sem.

Községi és állami iskolába járt: 634 fi, 635 nő, összesen 1269. Múlt évinél 163-al több. Tanköteleseink 16·7%-a.

Középfokú iskolába járt: 225 fi, 105 nő, összesen 330. A múlt évinek megfelelő szám. Tanköteleseink 4·3%-a.

Mindennapi iskolaköteleseink közül tehát iskolázott: 3848 fi, 3653 nő, összesen 7501. Múlt évinél 78-al több. Iskolaköteleseink 98·8%-a.

Nem járt iskolába: 38 fi, 47 nő, összesen 85. Múlt évinél 65-el kevesebb. Tanköteleseink 1·2%-a. Ha figyelembe vesszük, hogy a tanyai lakással és Miskolc városi életével járó iskolázási nehézségekkel is számolni kell, ez oly szép eredmény, melynél kedvezőbbet elérni egyházmegyénkben alig lehet.

Ismétlő iskolaköteles: 1558 fi, 1439 nő, összesen 2997. Múlt évinél 20-al kevesebb. A lélekszám 4·4%-a.

Saját ismétlőinkbe járt: 992 fi, 1034 nő, összesen 2026, Múlt évinél 21-el több. Ismétlő köteleseink 67%-a.

Polgári iskolába járt: 55 fi, 252 nő. összesen 307. Múlt évinél 126-al több. Ismétlő köteleseink $10\frac{2}{10}$ -a.

Iparos iskolába járt: 291 fi. Múlt évinél 6-al kevesebb. Ismétlő köteleseink $9\frac{7}{10}$ -a.

Gimnáziumba járt: 98 fi. Múlt évinél 5-el több. Ismétlő köteleseink $3\frac{2}{10}$.

Ismétlőbe nem járt: 122 fi, 153 nő. összesen 275. Múlt évinél 14-el több. Ismétlő köteleseink $9\frac{1}{10}$ -a. Bár a helyzet az országos átlagnál így is $4\frac{1}{10}$ -al jobb. A valóságban pedig ennél sokkal kedvezőbb. Mezőcsátról 85 ismétlő oktatásban nem részesülőt tüntet fel a felületesen, sebtében odavetett feljegyzés. Holott a valóságban ilyet nem tudok elképzelni, arról a Mezőcsátról, amely az iskoláztatásért évek hosszú sora óta annyit tesz és annyi áldozatot hoz. Valószínűleg tévedésről van szó. Az adatot kiigazítani azonban nem volt módomban, már csak azért sem, mert a betérjesztett statisztikai adatokon és jegyzőkönyveken kívül az iskolalátogató küldöttség elnöke jelentést sürgétsemre sem küldött.

Összevéve a mindennapi és ismétlő tanköteleseinket: Iskolázik $98\frac{8}{10}$ mindennapi, $90\frac{9}{10}$ ismétlőköteles. Tehát az összesített növendékeink számának $96\frac{6}{10}$. Az országos református átlagnál ($90\frac{3}{10}$) az arány $6\frac{3}{10}$ -kal kedvezőbb ugyan, de elmarad az evangélikusokétól, hol az iskolába járók száma $97\frac{4}{10}$ százalék.

Másvallású járt iskoláinkba: 148 fi, 130 nő, összesen 278. Múlt évinél 67-el kevesebb. Ezek közül: 98 fi, 66 nő római és görög kath.; 10 fi, 12 nő evangélikus; 40 fi, 52 nő izraelita.

Oktatással foglalkozott: 79 fi, 14 nő tanító, kik közül okleveles volt mind a 91 rendes, 1 ideiglenes és 1 vallástanítással foglalkozó tanerő.

Tanítói fizetésre fordítottak az egyházak 76315 korona 77 fillért, az állam pedig 87044 korona 75 fillért. Így összesen 163360 korona 52 fillér javadalmat élvezett a tanítói testület. Az állami hozzájárulás $53\frac{28}{100}$ százalék, az egyházé $46\frac{72}{100}$ százalék.

Tanítói lakás közül 83 jó, 4 lakbéres és 5 rossz.

A 92 tanteremben elhelyezett 52 iskola közül 51 vegyes, egy nő iskola; 47 hatosztályú, 5 négyosztályú. Tantermei közül 86 törvényszerű, 6 nem megfelelő. Felszerelése 90-nek kellő, kettőé hiányos.

Gazdasági ismétlő volt Gelejen, Mezőcsáton, Mezőkeresztesen, Poroszlón, Tiszanánán.

Tanítói fizetésen felül iskolai célra költöttek egyházaink 78968 korona 37 fillért. Így az egyházmegyénkbeli iskolákra a lefolyt iskolai évben egyház és állam összesen költött 242328 korona 89 fillért. Ebből 155284 korona 14 fillér, tehát az összeg $64\frac{14}{100}$ százaléka még mindig egyházi eredetű, az állami hozzájárulás $36\frac{14}{100}$ százalékot tett.

Itt azonban meg kell jegyeznem, amit a Konvent is évek óta hangoztat, hogy statisztikánk, különösen az egyházi természetű hozzájárulások kimutatásánál, megbízhatatlan. Nagy egyházainknál, mint Böcs és hasonló társai is

odavétve van, hogy tanítói fizetésen felül mit sem költött iskolai célra az év folyamán. Holott csak tanítói nyugdíjra, iskolai fűtés, tisztogatásra stb. százakat ¹ölt évente. Azért ismételve kérem lelkész társaimat, az iskolalátogató küldöttekkel egyetemben, mégha a Konvent kötelességünkke nem tette volna is, a valóságnak megfelelő statisztika készítésére, az adatok pontos bevallására és bevezetésére. Ha lelkiismeretes munkát végeztünk, vád nem fog érni bennünket.

Ezek előterjesztése után a következő intézkedéseket kérem:

I. Úgy tudom, hogy a régóta ígért fonomimikai ABC-ét még mindig nem bocsájtotta a sárospataki Irodalmi-kör könyvpiacra, sem kiadva levő ABC-jéhez a faliolvasótáblát el nem készítette: méltóztassék azért egyházkerület útján sürgetést tenni. És a fonomimikai ABC hiányában a bármely szerzőtől beszerezhető fonomimikai tankönyv beszerezhetésére az engedélyt egyházmegyénk területére egy évre meghosszabbítani.

II. Kéressék föl újabb tankönyvek kibocsájtása esetére az Irodalmi-kör, hogy aényt jó előre juttassa tudomására a tanítói karnak is. Egyszersmind a kibocsájtás alkalmával a nembeli régebbi kiadású, más szerzőtől származó tankönyveit a könyvpiacról vonja be. Mert így a tanítói kar részint tudomást szerez az új tankönyvekről, részint pedig a tudomás szerzés elmulasztása esetén sem vásároltathatja a régebbiket, mint ez ma még sokhelyütt történt.

III. Az iskolai rendtartási naplókat, értesítő könyvecskéket bevezetni elmulasztó egyházakat és tanítókat külön-külön 4 korona bírságban méltóztassék hanyagság esetében elmarasztalni. Aszerint, hogy kinek hibájából származó a mulasztás.

IV. Maklárt, Andornakot a legszükségesebb iskolai felszerelés beszerzésére, Ároktőt, Andornakot, Bükkzsércet, Diósgyőrt, Felsőábrányt, Harsányt, Maklárt, Sályt, Vattát az ifjúsági könyvtárak megrendelését kimondó egyházkerületi határozat betartására méltóztassék utasítani.

V. Makláron, Andornakon a gyermekeket az iskolatisztogatástól méltóztassék eltiltani.

VI. Borsodgeszt, Bükkzsérc, Hejőbába, Ládháza, Szirma, Felsőábrány presbyteriumait méltóztassék utasítani, hogy az iskolai mulasztásokkal szemben az egyházmegyei régebbi és annyiszor megújított határozatot hajtsa végre.

VII. A mezőkeresztesi lelkészi hivatal figyelme a Ferencz Károly tanító ellenőrzésére hívatassék fel. Mulasztása esetében szintén az esperesi hivatalt kérje beavatkozásra a lelkész.

VIII. Az emődi, diósgyőri, igricii, kisgyőri egyházak tarthatatlan iskoláik újra építésére köteleztessenek, Makláron a tanítói lak jókarba hozatalára utasíttassék az egyház.

IX. László István kisgyőri, Kolozsi József andornaki tanítókat a kellő iskolai fegyelem alkalmazására méltóztassék figyelmeztetni.

X. Szabó József mezőnagyimihályi lelkészt, mivel jelentést külön felhívá-

som folytán sem küldött, a szabályrendeletben előírt 4 korona birságban való elmarasztalásra kell felterjesztenem.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! Ezekután még a más vallású, községi és állami tanintézetekbe járó református vallású tanköteleseink vallásos oktatásáról is számot kell adnom külön az egyházkerületi utasítás értelmében. Amit is a következőkben van szerencsém teljesíteni:

Egyházmegyénk területén az állami iskolák száma az elmúlt évben a Hejőcsabán felállítottal szaporodott. De az egyház ott is, mint Miskolcon és Diósgyőrben, az állami iskola mellett továbbra is fenntartotta az iskoláját. Így csak Eger és az elmúlt évben anyásított Diósgyőr-vasgyár az, ahol felekezeti iskolánk nincs. Egerben a 62 fi, 50 nőből álló mindennapi tanköteleseink közül 24 más vallású iskolába, 48 községi és állami iskolába, 40 középfokú iskolába járt. A vallásos oktatásról bár gondoskodva volt, de az az időközi tanítói változások folytán nem mutatott fel oly eredményt, mint az előző években. Különben is a vallásos oktatás sikerét akadályozza az ott alkalmazott rendszer, hogy a város különböző nemű, különböző területén elhelyezett népiskoláinak református vallású növendékei mind a hat osztályból egyszerre és együtt jelennek, azaz kötelesek volnának megjelenni, vallásos oktatásra. De különféle közbejövő okoknál fogva a megjelenés sohasem teljes számú. Óhajtható volna ez állapotot segíteni! Diósgyőr-vasgyárban és a hozzátartozó Pereces bányaterületen 80 fi, 100 nő református vallású tanköteleseink részesültek vallásos oktatásban a lelkész által. A vizsga jó eredménynyel tartatott meg. Miskolcon, Diósgyőrben, Hejőcsabán a felekezeti iskoláinkból kiszorult növendékeink szintén a kellő vallásos oktatásban részesültek és a vizsgák alkalmával jó eredményt tüntettek fel a megvizsgázottak.

Mezőkövesden a gimnázium és polgári iskola növendékei részesültek vallásos oktatásban, azonban a felekezeti népiskolába járók vallásos oktatásáról gondoskodva még nem volt. Pedig ez jövőre nézve elodázhatatlan szükség.

Ezekután a legmélyebb tisztelettel maradtam Tiszadorogmán, 1914 aug. 1.

A Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgálja

Halász József

tanügyi b. e'nök.

Egyházmegyei közgyűlés a fenti tanügyi bizottsági elnöki jelentést elismeréssel és köszönettel tudomásul veszi, azt jegyzőkönyvben is kinyomatni rendeli s annak és a tanügyi bizottságnak felterjesztései alapján alábbi határozatokat hozza:

I. Újabb tankönyvek kibocsátása esetére felkéri az Irodalmi-kört, hogy e tényt jó előre hozza tudomására a tanítói karnak is; a kibocsátás alkalmával a nembeli

régebbi kiadású, más szerzőtől származó tankönyveit a könyvpiacról vonja be, hogy így a tanítói kar tudomást szerezhessen az új tankönyvekről, tudomás nem szerzés esetén is ki legyen zárva a régebbi tankönyv vásárlás lehetősége.

II. Az iskolai rendtartási naplókat értesítő-könyvecskéket bevezetni elmulasztó egyházakat és tanítókat külön-külön 4 korona bírságban elmarasztalni rendeli, a szerint, a mint a hanyagság vagy a mulasztás kinek hibájából származik.

III. Maklárt, Andornakot a legszükségesebb iskolai felszerelés beszerzésére, Ároktöt, Andornakot, Bükkzsércet, Diósgyőrt, Felsőábrányt, Harsányt, Maklárt, Sályt, Vattát az ifjúsági könyvtárak megrendelését kimondó egyházkerületi határozat betartására utasítja.

IV. Makláron, Andornakon a gyermekeket az iskola tisztogatástól eltiltja.

V. Borsodgeszt, Bükkzsércz, Hejőbába, Ládháza, Szirma, Felsőábrány egyházközségek presbyteriumait utasítja, hogy az iskolai mulasztásokkal szemben az egyházmegyei határozatot szigorúan hajtsa végre.

VI. A mezőkeresztesi lelkészi hivatal figyelmét a Ferencz Károly tanító ellenőrzésére felhívja, kinek további mulasztása esetén köteles a lelkészi hivatal az Esperes úr beavatkozását kikérni.

VII. Az emődi, diósgyőri, igricii, kisgyőri egyházközségeket tarthatatlan iskoláik újra építésére kötelezi, Makláron a tanítói lakás jókarba hozatalára ez úton is utasítja az egyházközséget.

VIII. László István kisgyőri, Kolozsi József andornaki tanítókat a kellő iskolai fegyelem gyakorlására és alkalmazására figyelmezteti.

IX. Szabó József mezőnagymihályi lelkészt, mivel jelentést külön felhívásra sem küldött, a szabályrendeletben előirt 4 korona bírságban elmarasztalja.

X. A mezőkövesdi leányegyházban, a népiskolai vallástanításról ezidő szerint gondoskodás nem történt,

ugyanazért ezt az illetékes tényezők figyelmébe és hathatós támogatásába ajánlja.

XI. Mivel az iskolák osztályozására nézve véleménykülönbségek merültek fel, tisztelettel felkéri az egyházkerületi közgyűlést, méltóztassék megállapítani: a régi minősítések mely fokozatai értendők, illetve foglalandók az új minősítési fokozatba?

26. A megürült tanítói állásokra megválasztottak: Borsodharsányban Bakó István, Mezőkeresztesen Láposi Béla, Miskolcon Ruttkay Berta, Ónodon Szabó Jolán tanítók, illetve tanítónők.

Egyházmegyei közgyűlés a bejelentett törvényszerű választásokat megerősíti. Bakó Istvánt Borsodharsányba, Láposi Bélát Mezőkeresztesre, Ruttkay Bertát Miskolcra, Szabó Jolánt Ónodra beerősíti tanítói, illetve tanítónői állásukba 1914 szept. 1-től számító hatálylyal.

Szabó Jolán tanítónő és Bakó István most képesített tanító az egyházmegyei közgyűlés színe előtt az esküt leteszik.

27. A mélt. egyetemes Konvent 91/1914 számú határozatával az állandó káplántartó helyek újabb kijelölését kívánja. Egyházmegyénkben a 357/1909 sz. konventi határozat 15 állandó káplántartó helyet állapított meg és pedig:

1. Ároktöt	1	segédlelkészszel	8. Mezőnagy-	
2. Átányt	1	"	mihályt	1 segédlelkészszel
3. Böcsöt	1	"	9. Miskolc	3 "
4. Cserépfalu	1	"	10. Noszvajt	1 "
5. Diósgyőrt	1	"	11. Poroszlót	1 "
6. Egert	1	"	12. Tiszakeszit	1 "
7. Mezőcsát	1	"	13. Tiszanánát	1 "

Ezek közül állandó káplántartási jogosultságukat tovább is fenntartani kérik:

1. Átány	1	segédlelkészszel	5. Miskolc	3	segédlelkészszel
2. Böcs	1	"	6. Poroszló	1	"
3. Cserépfalu	1	"	7. Tiszanána	1	"
4. Eger	1	"			

Újabban folyamodik állandó káplántartó helylyé való kijelölésért:

1. Alsózsolca	1	segédlelkészszel
2. Mezőkeresztes	2	„
3. Tiszaszederkény	1	„

Egyházmegyei közgyűlés állandó káplántartó helyül jelöli ki, illetve ajánlja:

I. Vallásoktatás teljesítése céljából és a lelki-gondozás ellátására:

1. Átányt	1	segédlelkészszel
2. Egert	1	„
3. Miskolcot	3	„
4. Mezőkeresztest	2	„
5. Alsózsolcát	1	„
6. Tiszaszederkényt	1	„
7. Poroszlót	1	„

II. A lelkigondozás megfelelő ellátása céljából:

1. Böcsöt	1	segédlelkészszel
2. Cserépfalut	1	„
3. Tiszanánát	1	„
4. Mezőcsátot	1	„

S e megállapítást, illetve kijelölést a főt. és mélt. egyházkerületi közgyűléshez jóváhagyás végett felterjeszti.

28. Idb. Solyom Gyula előadó előterjeszti a tőkesegélyért folyamodó egyházközségek névsorát. Egyházmegyénkből tőkesegélyt kérnek:

1. Borsodharsány lelkészlak építésre		20000 kor.
2. Bükkaranyos templom renoválásra		20000 „
3. Cserépfalu lelkészlak építésre		25000 „
4. Eger templomépítésre		40000 „
5. Felsőábrány „		10000 „
6. Hejőbába lelkészlak, isk. és templ. újit.		20000 „

7. Hejőpapi templom és iskola renoválásra	9500	kor.
8. Igrici iskola és tanítói lakra	20000	„
9. Kisgyőr adósság törl. és iskola építésre	16000	„
10. Ládháza adósság törlesztésre	4000	„
11. Maklár iskola építés és templ. renoválás	20000	„
12. Mezőkövesd lelkészlak és imaház építésre	50000	„
13. Mezőnagymihály adósság törlesztés és templom renoválásra	12000	„
14. Ónod templom renoválásra	8000	„
15. Poroszló adósság törl. és iskola építésre	24000	„
16. Sály adósság törlesztésre és építkezésre	20000	„
17. Sajókeresztúr adósság törlesztésre . .	2400	„
18. Tiszadorogma adóss. törl. és templ. újítás	14400	„
19. Tiszakeszi adósság törlesztésre . . .	10400	„
20. Tiszanána lelkészlak épít. és templ. újítás	20000	„
21. Tiszaoszlár lelkészlak és iskola építésre	30000	„
22. Tiszavalk adósság törlesztésre . . .	10000	„
23. Tibolddaróc adósság törl. és építkezésre	18000	„
24. Újlőrincfalva adósság törlesztésre . .	4000	„
Összesen .		427700 kor.

Egyházmegyei közgyűlés hosszas és beható tárgyalás alapján, tekintettel a kérvényekben felhozott és indokolt szükségletekre, tekintettel arra, hogy az 1914 évi egyet. konventi jegyzőkönyv 113 sz. L. melléklete szerint egyházmegyénk más egyházmegyékhez képest lélekszámához arányitva nagyon is háttérben, a 4-ik helyen áll tőke-segély igénybevétele terén, mert Gömör a nyert 8600, Abauj 7844, Felsőborsod 7470 korona tőkekamatssegély élvezésével már is megelőzi, és pedig Gömör 3300, Abauj 2624, Felsőborsod 2250 kor. tőkekamatssegélylyel, egyhangúlag elhatározza, hogy valamennyi folyamodó kebelbeli egyházközségét a kért segélyre ajánlja s a felhozottak alapján az alsóborsodi egyházmegye folyamodó egyházközségeit a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés igazságerzetére és hathatós támogatására bizza.

Egyházmegyei közgyűlés a maga részéről a folya-

modó egyházközségek osztályba sorozását és az osztályba sorozottak sorrendjét a következőkben állapítja meg.

Elsőhelyen ajánlja az I-ső osztályba felvétetni:

1. Egert templom és parochia építésre .	40000	kor.
2. Mezőkövesdet templom és parochia építésre	50000	„
3. Harsányt lelkészlak építésre	20000	„
4. Felsőábrányt templomépítésre	10000	„
5. Hejőbábat lelkészlak, iskola és templ. épít.	20000	„
6. Bükkaranyost templom renoválásra . .	20000	„
7. Tiszadorogmát adóss. törl. és templ. renov.	14400	„
8. Újlőrincfalvát adósság törlesztésre . .	4000	„
9. Tiszavalkot „ „	10000	„
10. Kisgyőrt adósság törl. és iskola építésre	16000	„
11. Maklárt iskola építés és templom újitásra	20000	„
12. Tibolddarócot adósság törl. és építkezésre	18000	„
13. Mezőnagymihályt adóss. törl. s templ. újit.	12000	„
		254400 kor.

A II-ik osztályba sorozni kéri:

1. Tiszakeszit adósság törlesztésre . . .	10400	kor.
2. Sályt adósság törlesztés és építkezésre	20000	„
3. Poroszlót adósság törl. és iskola építésre	24000	„
4. Tiszanánát parochia épít. és templ. ren.	20000	„
5. Tiszaoszlárt „ és iskola építésre .	20000	„
6. Ónodot templom renoválásra	8000	„
7. Igricit iskola és tanítói lakra	20000	„
8. Ládházát adósság törlesztésre	4000	„
9. Sajókeresztúrt „ „	2400	„
10. Cserépfalut lelkészlak építésre	25000	„
11. Hejőpapot templom és iskola renoválásra	9500	„
		163300 kor.

vonatkozó költségvetések megerősítettnek.

29. Tavaszi egyh. megyei gyűlés 21 jegyzőkönyvi pontjában foglalt utasításra a templomi szék szabályrendeletet beterjesztette 16 anya és 1 leányegyház. Alsózsolca, Ároktő, Hejőpapi, Mezőcsát, Tiszadorogma, Tiszapalkonya, Tiszavalk, Tizzaszederkény; Ládháza megerősített szabályrendelettel birnak. Eger, Maklár, An-

dornak, Miskolc teljesen szabad templomi elhelyezkedésről, Igrici, Mezőkeresztes, Mezőnagymihály, Újlőrincfalva is szabad elhelyezkedésről tesz jelentést azzal a korlátozással, hogy az egyházi tisztviselők, presbyterek és községi előljárásának külön kijelölt széke van.

Hejőbába, Tiszakeszi a székrendezést az ebből származó újabb teherviselés miatt a jelenben nem tartja megoldhatónak.

Diósgyőr, Ónod, Tiszanána a gyülekezet belbékéjét látja veszélyeztetve a szabályrendelet alkotással.

Kisgyőr, Mezőkövesd renoválás, illetve építés utánra haladékokat kér.

Heves, Szirma nem látja szükségesnek, Vatta elérkezettnek a templomi szék szabályrendelet készítését.

Tiszaoszlár be akarja várni a szomszéd gyülekezetek megerősített szabályrendeleteit s azokhoz akar alkalmazkodni.

Sem szabályrendeletet, sem jelentést nem ad: Bükkaranyos, Diósgyőr-vasgyár, Egerlövő, Kistokaj, Noszvaj, Sály, Tibolddaróc.

Egyházmegyei közgyűlés tudomásul veszi, hogy már megerősített templomi szék szabályrendelet van Alsózsoltán, Ároktőn; Hejőpapiban, Mezőcsáton, Tiszadorogmán, Tiszapalkonyán, Ládházán, Tizzaszederkényben, Tiszavalkon.

A templomi szék szabályrendeleteket, mint amelyek szabályszerűen felszerelve 2 példányban terjesztettek fel s a régi gyakorlaton alapszanak és a hivek újabb megterhelését nem vonják magok után, presbyteriumi bejelentésre megerősíti: Borsodgeszten, Böcsön, Cserépfaluban, Felsőábrányban, Harsányban, Hejőszalontán, Nemesbikken, Poroszlón, Sajókeresztúrtban, Tizzaszederkényben, Tiszatarjánban. A többi egyházközségeket utasítja a templomi szék szabályrendeletek elkészítésére és a legközelebbi egyházmegyei gyűlésen való benyújtására, elvül kimondván:

I. A szabályrendelet 2 példányban, erős papíron, lelkész, gondnok, legalább 2 presbyter aláírásával s az azt hozó presbyteri, illetve egyházközségi közgyűlési határozat száma és keltével záradékolandó.

II. Ott, ahol a hivek templomi elhelyezkedése teljesen szabad, ezt az elvet kell a fenti formába foglalni.

III. Ott, ahol az elhelyezkedés csak részben szabad, a lekötött székek pontosan körülírandók, melyeket kik használhatják s a szabad elhelyezkedés elve szintén megörökítendő.

IV. Ott, ahol tisztán a régi szokás és esetleges pénzfizetés alapján állittatik össze a szabályrendelet, záradékban ez is jelzendő.

30. A tavaszi egyházmegyei közgyűlés 42 sz. határozata alapján a helyi temetői szabályrendeletet 40 egyház terjesztette fel megerősítés végett. Átánynak már megerősített szabályrendelete van. Miskolc a tavaszi közgyűlésre nyomtatott példányt küldött. Eger a városi közös temetőt használja, Diósgyőr pedig azt jelenti, hogy a többi egyházakkal közösen most fog új temetőt kapni, a régi pedig bezárás előtt van s az új temető megnyitáig kéri a szabályrendelet betérjesztésének elhalasztását. Kistokaji lelkész azt jelenti, hogy a presbyterium tartózkodása miatt nem készíthette el. Maklár nem látja szükségét szabályrendelet alkotásának, Diósgyőrvasgyár pedig jelentést sem adott.

Egyházmegyei közgyűlés elfogadja és megerősíti Alsószolca, Ároktő, Borsodgeszt, Borsodharsány, Böcs, Bükkaranyos, Bükkzsérc, Cserépfalu, Felsőábrány, Gelej, Hejőbába, Hejőcsaba, Hejőpapi, Heves, Kisgyőr, Mezőcsát, Mezőkeresztes, Mezőnagymihály, Miskolc, Nemesbikk, Ónod, Poroszló, Sajókeresztúr, Sály, Tibolddaróc, Tiszadorogma, Tiszakeszi, Tiszanána, Tiszapalkonya, Tiszaoszlár, Tiszaszederkény, Tiszatarján, Tiszavalk, Újlőrincfalva, Vatta egyházközségek temetői szabályrendeletét. A hiányok pótlása végett vissza adadni rendeli az *egerlövöit* az ilyen tételek kihagyása végett: „dobszóval hívja fel a lakosságot a sir tisztogatására“, „másvallásúaktól pénzt elfogadni tilos“ stb. Ugyanitt a bizottság névszerinti megnevezése is törlendő és a sirkerítések dija, vagy esetleg ingyenessége bevezetendő. Az *emődít*, ahol a sirhely ára három csoportba van osztva az

egyháztagok vagyoni állapota szerint, azonban az a vagyoni kulcs nincs megnevezve, ami viszálykodásra adhat alkalmat, különben is nincs aláírva, csakis a lelkész által. Az *igriciit*, mert ezen is hiányzik a rendelkezés szerinti (t. kgy. 42/914) hitelesítés és aláírás és érthetetlen, hogy míg az egyszerű sirhelyekért is fizetni tartoznak az egyháztagok, addig a sirkerítés és sirbolt díja felől nincs rendelkezés. *Noszvajét*, mert ezt is csak a lelkész írta alá. A *szirmait*, mivel féliv papirra van írva s csak a lelkész és gondnok írta alá. A *ládházait* pedig azért, mivel lelkész azt jegyzőkönyvi kivonat alakjában terjesztette fel, nem eredeti aláírásokkal.

Diósgyőrnek halasztást ad a közgyűlés, de utasítja, hogy mielőtt használatba vennék az új temetőt, alkossa meg és terjessze fel szabályrendeletét.

Diósgyőr-vasgyár, Kistokaj, Maklár pedig utasíttatnak, hogy legkésőbb november 1-ig terjesszék be az esperesi hivatalhoz az elkészítendő szabályrendeletet, ellen esetben a jelen közgyűlés 22 pontja szerinti rendbirságban elmarasztaltatnak. Esperest pedig felhatalmazza, hogy a jelzett egyházakból beérkező, szabályszerűen kiállított temetői szabályrendeleteket erősítse meg.

31. Olvassatik az 1914 június 3-án Miskolcon a tagok élénk érdeklődése mellett megtartott egyházmegyei lelkészértekezlet jegyzőkönyve, mely szerint:

a) A főtiszt. dr. Tüdös István úr lemondása folytán megüresedett elnöki állásra egyhangúlag Halászy József eddigi alelnök, e választás folytán megüresedett alelnöki állásra Tóth Béla eddigi értekezleti jegyző s az ekként megüresedő jegyzői állásra Kiss Albert választották meg.

Egyházmegye a jelentést tudomásul veszi s a megválasztottak működésére Isten áldását kéri.

b) A kitűzött ez évi pályakérdés: „Mily eszközökkel lehetne gyülekezeteink vagyoni gyarapodását előmozdítani?” megfejtésére egy pályamunka érkezett, mely a pályadíjon felül külön dicsérettel

és elismeréssel honoráltatott. Szerzője Halászy József lelkész. Új pályakérdésül kitűzetett: „Mi következése lenne, ha népiskoláinkból a vallásoktatás kizáratnák?” Beadási határidő 1915 március 15. E ponttal kapcsolatban lelkészértekezlet azzal a tiszteletteljes kérről fordul a nt. egyházmegyei közgyűléshez, hogy a pályadijra érdemesített műveket, mint közérdeket szolgáló s munkáló dolgozat, az érdeklődők által való hozzáférhetőség szempontjából a gyűlési jegyzőkönyv függelékében kinyomatni méltóztassék.

Egyházmegye a jelentést tudomásul veszi s a pályadíjjal kitüntetett műveknek a jegyzőkönyvben való kinyomatását elhatározza.

32. Tavaszi egyházmegyei gyűlés 20 pontjára vonatkozólag esperes jelenti, hogy az egyházi vagyonleltárak átvizsgálására és felülbírálására kiküldött bizottság az általa tapasztalt hiányokról s hibákról részletes s kimerítő jelentést terjesztett be s az ez alapon végzendő kiigazítások után a vagyonleltárak a lehetőségig pontosak és kifogástalanok lesznek.

Egyházmegye a jelentés alapján esperest felhatalmazza, hogy a bizottság véleménye alapján szükségelt kiigazítások elvégzése után a vagyonleltárakat az egyházmegye nevében jóváhagyólag megerősítse.

Ezzel kapcsolatban esperes ama jelentésére, hogy a diósgyőri egyház még „mindezideig nem terjesztette be vagyonleltárát, egyházmegye e mulasztás pótlására nevezett egyháznak okt. 1-ig haladékot ad, egyszersmind esperest megbizza, hogy ha nevezett egyház kötelességének fenti időpontig sem tenne eleget, a törvényes rendbíróság alkalmazásával szorithassa a kötelességteljesítésre.

33. Az új népiskolai törvény elrendelvén az V. és VI-ik elemi osztályok beállítását, a miskolci egyház jóváhagyás végett beterjeszti az államsegély nyeréssel szervezendő IX-ik tanítói állás díjlevelét.

Közgyűlés a beterjesztett díjlevelet jóváhagyja s az egyházkerületi gyűlésnek megerősítésre ajánlja.

34. A miskolci egyház avasi templomában használatból is kivett, elavult, szétszakadozott állapotban levő 4 darab szószéki s úrasztali terítőit az Országos Iparművészeti Múzeum 1200 korona vételárban hajlandó lévén átvenni, kéri e szőnyegek eladásának jóváhagyását s annak tudomásul vételét, hogy az eladási ár az avasi templom újjáépítési költségeihez fog csatoltatni.

Tekintettel arra, hogy a szőnyegeknek az egyház birtokába való jutásának ideje sem állapítható meg s így az eladással kegyeletsértés nem történik; hogy a miskolci egyház birtokában a szőnyegek végpusztulástól való megővése szinte lehetetlen; hogy az Országos Iparművészeti Múzeum kulturális célt — keleti szövés-iparművészethez minta gyanánt való tanítást — kívánná e vétellel szolgálni, úgy az eladáshoz, mint az eladási árnak a bejelentett célra való felhasználásához jóváhagyását adja s végleges megerősítés nyerés végett az egyházkerületi gyűlésnek pártolólág terjeszti fel.

35. A miskolci egyház jóváhagyás és az egyházkerületi gyűléshez megerősítésre ajánlás végett felterjeszti Miskolc város illetékes közegeivel törvény szerint megkötött kisajátítási szerződését, melylyel a miskolci egyház tulajdonát képező Templom-útca 9 sz. alatti Debreczeni Imre-féle 8239 sz. tjkvben 16 r. 1481 h. r. sz. alatt irt telkéből Miskolc városa 30·89 □-öl területet ölenként 70 kor. s így 2162 kor. 30 fill. vételárban — a csatornázással kapcsolatos utcarendezés céljára — kisajátított. Jelenti azt is, hogy a kisajátítási árat, mint elkölthetetlen tőkét, „A Templom-utca 9 sz. ház alapja“ címén kívánja kezelni.

Közgyűlés a kisajátítási szerződést s a 2162 korona 30 fillér vételár el nem költhető alapként való kezelését bejelentő határozatot jóváhagyja s az egyházkerületi gyűlésnek megerősítésre ajánlja.

36. A miskolci egyház presbyteriuma ajánló felterjesztést kér az egyházkerülethez az iránt, hogy Miskolcon az egyházkerület támogatásával két vallástanítói lelkészi állás szerveztessék az állami

elemi iskolákba járó ref. növendékek vallásos oktatása ellátására.

Közgyűlésünk e régóta sürgetett kérelem jogos voltát elismeri. Az elmúlt iskolai évben az állami elemi iskolákban ellátandó vallásórák száma 56 volt, amely szám az állami elemi iskolák III-ik körzetének a közel jövőben való kiépítésével csak szaporodni fog. Kiváncosnak, sőt szükségesnek tartja ez állások minél előbbi szervezését s a kérelemnek az egyházkerületi gyűléshez való felterjesztését, pártfogásért és méltányos elbírálásért, a legmelegebben ajánlja.

37. Halászy József tb. több lelkésztársai megbízásából oly értelmű indítványt tesz, hogy azon indokból, mert az egyházmegye területén lakó világi férfiakat erősebb száakkal egyházmegyénkhez kötni is nyereség, továbbá lelkészi tanácsbiráinkra az egyházmegye nagy lélekszáma súlyos terhet ró s mert a csaknem félannyi lélekszámmal bíró abaúji egyházmegyének 8—8, a szintén kisebb alsózempléninek 7—7 tanácsbirája van, emeltessék fel e. megyei tanácsbiráink száma, úgy a világi, mint az egyházi részen 6-ról 8-ra. E végből kéressék fel a főtitzt. egyházkerület, hogy minden az eddigénél több képviselő küldhetési jog kiterjesztése nélkül engedélyezze e kérelem teljesülését.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt határozattá emeli és a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez meg erősítés végett felterjeszti.

38. Ugyancsak indítványoztatott azon bevégzett tényből kiindulva, hogy a magyar állam a görög kath. egyház részére egy új magyar püspökséget állított fel, a püspök évi javadalmazásáról, káptalan, papnövelde szervezéséről és személyzete ellátásáról állami forrásból gondoskodik, hívja fel egyházmegyénk a főtitzt. egyházkerület útján a mélt. Konvent figyelmét arra, hogy az 1848 évi XX. t.-c. egyenes folyományaként református püspökeink részére is követelje az állami forrásból származó püspöki javadalmazást.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt elfogadva, felkéri a főtiszt. egyházkerületet, hogy a mélt. Konventet ily értelmű határozat hozatala végett keresse meg.

39. Több lelkész azon indítványt terjeszti e. m. közgyűlésünk elé: keresse meg e. megyénk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést a végett, hogy az egyházkerületi pénztárban kezelt tőkék és mindennemű forgatott pénzek után a jövőben ne utólag és évenként, hanem minden más pénzintézet példájára, előre és félévenként fizetessenek a kamatok; továbbá pedig a mostani 6%-os kamatok a kölcsönök után jövőben csakis egyházak, lelkészek és tanítók részére nyujtassanak kedvezményként, minden más kölcsönnevő 6%-nál magasabb, de az Osztrák-Magyar Bank folyó kamatlábát 3%-nál magasabban meg nem haladó kamatot fizessen.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt elfogadja és annak az óhajnak hangsúlyozásával terjeszti fel a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy a kamatok előre fizetése és felemelése folytán remélhető kamat-szaporulat a lelkészek családi pótléka egyház ker. uton való rendezésére fordíttassék addig, míg az állam vagy az adócsökkenési alap azt másként nem rendezi.

40. Olvastatott az alsózempléni ref. egyházmegye Sárospatakon 1914 május 19—20 napján tartott közgyűlésében hozott és egyházmegyénkkel hozzá járulás végett közölt azon határozat, mely kimondja, hogy a főtiszt. egyházkerület útján kértessék fel a mélt. Konvent a végből, hogy az országos lelkészinyugdíj intézet működése csupán a rendkívüli szükség által parancsolt, mondhatni kényszer nyugdíjaztatásokra korlátoztassék csak, az így megtakarított összeg a papi özvegyek és árvák eddigi szegyenletes összegű ellátási díjának korszerű felemelésére fordíttassék.

Egyházmegyei közgyűlés, bár a nyugdíjaztatási eljárás körüli korlátozást nem szívesen óhajtja, mind azon által a lelkészi özvegyek és árvák ellátására a jelenben fordítható jövedelemnek a szaporíthatása végett az alsózempléni egyházmegye határozatát a magáévá teszi és

hasznló felterjesztéssel járul a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez.

41. Gaál Ferenc poroszlói lelkész felterjeszti a poroszlói presbyterium 1913 évi október 13-án 4 pont alatt hozott azon határozatát, a mely szerint a lelkészt illető termény pénz és 8 öl fa járandóságot — a fa befuvározása továbbra is egyházközséget terhelvén — 5600 koronában állapítja meg, s ez összeget az adócsökkentési segély megnyerése után az egyház pénztárából előleges évnegyedi részletekben folyósítja, tekintettel azonban az előre nem látható esetleges lélekszám apadásra, a megállapított, illetve elfogadott 5600 koronát a jelenlegi lelkész személyéhez köti, továbbá a poroszlói egyházközségi közgyűlés 1914 január 18-án 4 pont alatt hozott azon határozatát, amely szerint a közgyűlés tudomásul veszi s jóváhagyja a lelkész azon bejelentését, hogy a lelkészi díjlevél termény és fajándósága pénzértékre változtatott az adósegély megnyerési idejére. Mindezek alapján kéri a felterjesztett határozatok egyházmegyei megerősítését és jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlés elismeréssel veszi tudomásul a poroszlói presbyterium és egyházközségi közgyűlés ama határozatát, hogy a lelkész terménybeli járandóságait pénzértékre változtatta. A lelkészi díjlevél természetbeni párbér és fajándóságának 5600 koronában való megváltását elvben elfogadja, mint általános érvényű megállapodást. Utasítja presbyteriumot és lelkészt, hogy a pénzértékre megváltoztatott lelkészi díjlevelet abban az esetben terjessze fel megerősítés végett az egyházmegyei közgyűlésre, mielőtt az adócsökkentési segély ügy végleges befejezést nyer és annak alapján az új egyházi adókulcs életbe lépett.

42. Nagy Simon mályii előkönyörgő tanító tavaszi egyházmegyei közgyűlés által utasított, hogy nyugdíjaztatása ügyében a kellő lépéseket tegye meg. Az előzetes intézkedéseket meg is tette. Azonban f. évi október 1-től kezdődőleg 200 kor. — nyugdíjába is beszámítandó — fizetéstöbbletét nyer igényt, miért is azért folyamodik, hogy részére a szabályrendeletileg megállapított

egy évi szabadság biztosítsák. Ezen szabadságolással járó költség fele részét hajlandó fedezni.

Egyházmegyei közgyűlés nem akarván egy törődött beteges, szegény sorsú embert és családját 200 korona nyugdíjtöbblettől megfosztani, de nem tehetvén ki a mályii anyagiakkal küzdő leányegyházat sem a helyettes tartás terheinek, jóváhagyja Esperes azon intézkedését, amelylyel felhatalmazta Nagy Simon mályii tanítót, hogy saját költségén alkalmazott segéd tanerővel töltsé ki a jövő tanévet. Ebbe a gyűlésen jelenlevő Nagy Simon mályii tanító kijelentése szerint megnyugodott.

43. A borsodgeszti lelkész a betérjesztett presbyteriumi és egyházközségi gyűlés jegyzőkönyvi kivonata alapján jelenti, hogy az egyház az adócsökkentési segély kérésével kapcsolatban a lelkész fizetését képező gabona váltság árát vékánként 4 koronában állapította meg s kéri az egyezés megerősítését.

Miután a jegyzőkönyvi kivonatokat a lelkész sem alá nem írta, sem pedig nem hitelesítette, s mert e fontos ügy tárgyalásánál a lelkész nem szerepel, hanem úgy a presbyteriumi, mint az egyházi közgyűlés elnökének a volt segédlelkész, mint helyettes lelkész van megnevezve, mert a közgyűlési jegyzőkönyvi kivonat előbből van keltezve, mint a presbyteriumé, e. m. közgyűlés az egyezséget ez alaki hibák miatt nem hagyja jóvá, hanem újabb tárgyalás végett visszateszi a borsodgeszti egyház előjáróságához.

44. Az ároktői egyházközség 1913 évi tavaszi közgyűlésünkől engedélyt kapott arra, hogy az egyház tulajdonát képezett Lövei kertet a községi közbirtokossággal egy beltelekért elcserélhesse. Most pedig azt kéri, hogy a cserélt területnek árverésen történt eladását hagyja jóvá s megerősítés végett terjessze fel a főtiszti egyházkerületre. Jelenti, hogy az eladásból befolyt 885 koronából egyházfenntartási alapot óhajt létesíteni, mely kamataival mindaddig tőkésíttetni fog, míg az százezer koronára növekedik.

Miután a beterjesztett presbyteriumi és egyházközségi közgyűlés jegyzőkönyvi kivonatai szerint a törvényes formák betartottak s az eladás ellen senki fellebbezéssel nem élt, mert az eladás az egyház előnyére történt, egyházmegyei közgyűlés az ingatlan eladását jóváhagyja és megerősítés végett felterjeszti a főtiszteletű egyházkerületre. Az ingatlanért kapott 885 koronának százezer koronáig való tőkésítését elismeréssel veszi tudomásul közgyűlésünk.

45. A tiszadorogmai egyház jóváhagyás végett ama kérelmét terjeszti e. m. közgyűlésünk elé, hogy az elavult templom tető újjáépítési, az orgonának szükséges hely miatt templom átalakítási költségeinek fedezésére a már egyházmegyeileg jóváhagyott 30%-os egyházi pótdókját 60%-ra emelhesse fel.

Egyházmegyei közgyűlés a pár év óta, a rendkívüli viszonyok között is áldozatkészséggel építkező tiszadorogmai egyháznak engedélyt ad, hogy eddigi 30%-os rendkívüli adóját 60%-ra emelhesse fel a szabályszerűen hozott határozatai alapján.

46. Ugyancsak a tiszadorogmai egyház presbyteriuma kéri, hogy a lelkészlak építési költségeinek fedezésére az e. m. pénztárból felvett 7000 koronás tartozás visszafizetésére kölcsön vehesse 6039 kor. készpénzből álló alapítványi tőkéjét, miután az egyházmegyének 6%-os kamatot fizet, a takarékpénztárban levő tőkéje pedig csak 5%-ot kamatozik. Kötelezi magát egyszersmind, hogy az alapítványi tőkéek és 961 kor. valamelyik alapjából szintén kölcsön veendő, összesen 7000 kor. tartozása után 350 kor. kamatot fizet az alapítványi pénztárnak s ezen kívül évi 150 kor. tőketörlesztést mindaddig, míg a kölcsön helyre pótoltatik.

Közgyűlésünk a tiszadorogmai egyház presbyteriuma kérelmét teljesíti s megengedi, hogy a 7000 koronát az alapítványokból kölcsön vehesse s adósságát konvertálja, évi 350 korona kamat és 150 korona tőketörlesztés feltételével.

47. A tibolddaróci leányegyház tanítója jelenti, hogy 15 év óta megújított kérelmére a polgári község, miként a róm. kath. egyháznak, a református lakosság számaránya szerint a ref. tanító részére 4 öl tűzifát, az iskola fenntartási költségeire pedig évi 20 koronát szavazott meg s ezen határozatot Borsodvármegye törvényhatósági közgyűlése is jóváhagyta.

Elismeréssel tudomásul vétetik.

48. A diósgyőri egyház az 1912 évi tavaszi 37, illetve a f. évi tavaszi e. m. közgyűlés 13 sz. határozatával ismételten utasítatván anyagi ügyeinek mielőbbi rendezésére, egyház lelkésze be-terjeszti a presbyterium 1914 aug. hó 9-én felvett jegyzőkönyvének kivonatát, melyben felsorolja az alapok jelenlegi állását.

Miután lelkész a jegyzőkönyvi kivonatot felvilágosító jelentés nélkül terjesztette fel, számadást és kimutatást nem mellékel, egyházmegyei közgyűlés még ma sem látja tisztán a helyzetet. Utasítja ezért a diósgyőri egyház presbyteriumát, hogy jelentését a kimenő egyházlátogató-ságnak tegye meg s mutassa be a számadásokat eredetiben. Az egyházlátogató küldöttséget pedig felhívja, hogy tapasztalatairól tegyen jelentést és javaslatot a tavaszi e. m. közgyűlésnek.

49. Az ónodi egyházközség csatolt presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatai alapján jóváhagyást kér arra, hogy 12 drb. használaton kívüli régi úrasztali kendőjét az orsz. magyar iparművészeti múzeumnak 600 kor. vételárért eladhassa.

Egyházmegyei közgyűlés engedélyt ad a 12 darab régi úrasztali kendőnek az orsz. magyar iparművészeti múzeum részére 600 koronáért történő eladásához. Kötelezi azonban az ónodi egyházközséget arra, hogy a nyert 600 koronából a kendőket adományozók neveinek feltüntetésével „úrasztali alapot“ alkosson s azt oly módon kezelje, hogy annak kamataiból az úrasztala ellátása biztosítható legyen.

50. Az ónodi egyházközség felterjeszti megerősítés végett azon presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatát, amely szerint „azokról, akiknek semmi földjük nincs, az egyik véka lelkészi párbérgabonát leveszi — vékáját 4 korona értékben a „magtári alap“-ból rendeli lelkésznek megtéríteni. A föld nélküli egyháztagok évi egyházi terhet 10, azaz tíz koronában állapítja meg, mely pénzértékben a lelkészi s tanítói párbér, fapénz, domesztika, tanítói s egyházi közmunkaváltság is bennfoglaltatik. Ahol két család van egy kenyéren, a 68 fillér fapénzt — mint eddig — úgy ezután is kétszeresen fizetik. Az özvegyek és vegyes házasok a 10 koronának felét, azaz 5 koronát fizetnek. A földdel biróknál változatlanul az eddigi fizetési módozat marad érvényben. Ez azonban az 5%-os iskolai adót nem érinti“ s kéri ezen határozata jóváhagyását és megerősítését, valamint a fentiek következtében szükségessé vált lelkészi és tanítói díjlevél változtatás, illetve átalakítás elfogadását és megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlés elismeréssel veszi tudomásul az ónodi egyházközségnek az egyházi adózás terén rendet teremteni hivatott határozatát. Az ügy teljes megvilágítását azonban szükségesnek tartja. Evégből Bodolay István espres, Szalócy Pál és Deák Gyula tanácsbirákból egy bizottságot küld ki. Megbizza fenti bizottságot a „Magtár alap“ keletkezésének, rendeltetésének és jelenlegi állásának megállapítására és munkálatuk alapján ezen bizottság hívja fel az ónodi egyházközséget, hogy új díjlevelet szerkesszen és azt terjessze fel az egyházmegyei gyűlésre.

51. Az ónodi egyházközség aziránt folyamodik, hogy az eddig gyakorlatban volt közmunkát pénzértékre változtathassa át akként, hogy a szekeres egyháztagok 3 korona, a gyalogosok 1 kor. 50 fillér közmunkaváltságot fizesse be évről-évre az egyház pénztárába. Az így befolyó összegből az egyház egy „Egyházi közmunka alap“-ot teremt s a jövőben előforduló mindennemű egyh. közmunkát ez alapból fedez.

Egyházmegyei közgyűlés tekintettel arra, hogy az

egyházi közmunka természetbeni lerovása sok kellemetlenség s állandó békétlenség forrása volt az ónodi egyházban, helyt ad az egyházközség közönsége amaz egyhangú határozatának, hogy a szekeres egyháztagok 3 kor., a gyalogosok pedig 1 kor. 50 fill. összeggel kötelesek megváltani közmunkájuk évi értékét. Engedélyt ad az így begyűlt összegből egy „Egyházi közmunka alap” létesítésére, a jövőben előforduló ilyenmű kiadások fedezése céljából.

52. Csiszár Béla tiszaozlári lelkész becsatolt tisztiorvosi bizonyítványa alapján kéri 1915 évi május hó 1-től a tiszaozlári egyházközség ügyeinek vezetésére egy helyettes lelkész kirendelését, saját személyének mint alkalmatlannak a lelkészi szolgálattól való felmentését. A helyettes lelkészi fizetésre felajánlja a lelkészlak összes helyiségeit, egy szobának a kivételével, a melyet saját számára tart fenn; a melléképületeknek, úgyszintén az udvarnak és kertnek a felét, 4 köbméter fűzfát, az összes stólákat, 1200 korona készpénzt, a mit előleges évnegyedi részletekben fizetne. A helyettesítés időtartamát részint az isteni gondviseléstől, részint egészségi állapotától, részint a korpótlék emelkedéstől tévéen függővé.

Egyházmegyei közgyűlés Csiszár Béla tiszaozlári lelkész ezidőszerinti munkaképtelenségét a becsatolt orvosi bizonyítvány alapján sajnálattal tudomásul veszi, helyettes lelkészt nincs módjában kirendelni, a káplántartásra azonban — mint kongruás egyház munkaképtelen lelkészét — a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésnek figyelmébe ajánlja.

53. Az alsószolcai egyház jelenti, hogy temetői célra megvette Orosz István és társaitól, az alsószolcai 232 sz. tjkv. A + 1. r. 516/4 hrsz. és kiskoru Farkas Ágnes tulajdonát képezett 230 sz. tjkv. A + 1 r. 516/2 hrsz. alatti ingatlant; valamint Fodor Károlynétól és társaitól az alsószolcai 231 sz. tjkv. A + 1 r. 516/3 hrsz ingatlant; továbbá Korcsmáros Jánosnétól és társaitól az alsószolcai 233 sz. tjkv. A + 1 r. 516/5 hrsz. alatti ingatlant.

Egyházmegyei közgyűlés az adásvételi szerződéseket jóvá hagyja azon feltétellel, hogy a vételárak a telekjegyzőkönyvek rendezése után fizetendők s a vételeket megerősítés végett a kerületi gyűlésre felterjeszti.

54. Az alsózsolcai egyház, a vonatkozó presbyteriumi és egyházi közgyűlési jegyzőkönyv s a kirovási kimutatás mellett bejelenti, hogy az E. T. III. t. cz. 13 §-ának b) pontjában előirt egyházi adózási rendszert lépteti életbe, az adócsökkentési segély igénybe vételével.

Törvényes intézkedésről lévén szó: tudomásul szolgál.

55. Báró Vay Elemér alsózsolcai főgondnok az alsózsolcai egyháznak ajándékozza iskolai célra a 351 sz. tjkvben A + 1 sor 516/1/2 h. r. szám alatt feltüntetett 780 □ öl belsőségét. Az ajándékozás feltétele, hogy az ingatlan csak ref. egyházi iskola céljaira használható s azt sem eladni, sem elcserélni nem szabad.

Az egyház presbyteriuma és közgyűlése az ajándékozást s annak feltételeit becsatolt jegyzőkönyvei szerint hálásan elfogadván, az ajándékozási szerződést egyházmegyéink is jóváhagyva, felterjeszti a főtiszti. egyházkerületre annak kijelentésével, hogy Öméltóságának egyháza iránt újból és újból megnyilvánuló ezen szerető támogatását őszintén nagyra becsüli.

56. Az alsózsolcai lelkész az 1911 év szeptember havában, elődje halálakor kiállított díjlevél II. r. 4. c. pontjába felvett azon rész törlését kéri, mely a gyalogosok által végzett széna kaszálást 32 kor. készpénzben fizetendő átalányra változtatja át. Lelkész szerint ugyanis ez a díjlevélváltoztatás nem érvényes, mivel felsőbb jóváhagyás alá soha nem terjesztetett fel.

Miután a lelkész kérelme díjlevél változtatást von maga után, ez pedig a presbyterium és közgyűlés hatás-

körébe tartozik, utasítatik a lelkész, hogy az ezirányú lépéseket szabályszerűleg tegye meg.

57. Farkas Pál tibolddaróci tanító, Molnár Erzsébet, Ida, Ilona, néh. Molnár Pál igricii lelkész árvái és özv. Tóth Károlyné tiszapalkonyai tanító özvegye szükségégeikre való tekintettel valamely alapból való segélyezésért folyamodnak.

Kérvényeik az e. m. segélyosztó bizottsághoz tétetnek át.

58. Olvastatott az egyházker. elnökségének az esperesi hivatalokhoz küldött értesítése, melyben tudatják az egyházmegyékkel, hogy a háborús viszonyok miatt az őszi egyházkerületi közgyűlés bizonytalan időre elmarad, valamint a lelkész szentelés is, a töke-segélyért folyamodó egyházak figyelmeztetendők, hogy a segély folyósítását szintén a fenti ok miatt ne várják s ezért a segélynyerés reményében ne építkezzenek. Ajánlják úgy az egyházmegyéknek, mint az egyes egyházaknak a legszigorúbb takarékoságot.

Tudomásúl szolgál.

59 Az egyházlátogatóság a következőképen alakítottatott meg.

A cserépi járásba megy Tóth Béla tb. és Szabó József tollnok, a hevesibe Szabó András tb. és Takács Mihály t., a mezőcsátiba Szalócy Pál tb. és Pósa Péter t., a miskolciba Halászy József tb. és Kiss Albert t., az ónodiba Horváth Bertalan tb. és Nagy Lajos t.

60. Az őszi egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül kiküldetnek az elnökség mellett:

Halászy József, Tóth Béla lelkészi tb. és Gaál Ferenc lelkészi főjegyző, Bónis Bertalan, Huszthy Béla vil. tanácsbírák és dr. Nagy Ferenc vil. főjegyző.

61. A közgyűlés jegyzőkönyve hitelesített Miskolcon, 1914 szeptember hó 3-án.

Bodolay István

esperes, egyh. elnök.

Bónis Bertalan

világi h. elnök.

Gaál Ferenc

lelkészi főjegyző.

Tóth István

lelkészi aljegyző.

Huszthy Béla, Tóth Béla, dr. Kérészy Barna,

jegyzőkönyv hitelesítők.

Jegyzették: Gaál Ferenc lelkészi főjegyző 1—4., 6—23.; 26., 30., 43—48., 57—61. Birósági I., III. p.

Tóth István lelkészi aljegyző 5., 24., 25., 27—29., 41., 42., 49—52. Birósági II. p.

Halászy József lelk. tanácsbíró 37—40. p.

Huszthy Béla világi „ 53—56. p.

Farkas István lelkész 33—36. p.

Román Ernő „ 31., 32. p.

II. Birósági ügyek.

I.

Pásztor Béni tiszaozlári egyháztag szék ügye.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Miskolcon 1914 szeptember hó 2-án az alsóborsodi ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának, Pásztor Béni tiszaozlári egyháztag templomi szék ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelen vannak a bíróság részéről Bodolay István esperes, Bónis Bertalan gondnok helyettes tbíró elnöklete alatt: Horváth Bertalan, Halászy József, Szalócy Pál, Tóth Béla, Huszty Béla, Szabó András tanácsbírák.

A fél részéről jelen van Pásztor Béni fellebbező.

Elnök az ülést, a tárgy megnevezésével megnyitván, az V. t. c. 54 §-a alapján felhívja a bíróság tagjait nyilatkozat tételre, nincsen-e személyi érdekeltisége?

A bíróság tagjainak nyilatkozata után elnök kilelenti, hogy a bíróság szabályszerűen megalakult s elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s általánosságban ismerteti az ügyet.

Pásztor Béni tiszaozlári egyháztag, a tárgyalás megkezdése előtt kér szót, mit elnökség megadván, a panaszos kijelenti a bíróság előtt, hogy panaszát vissza vonja.

A félnek a kijelentett nyilatkozata alapján, a bíróság a következőleg határozott:

Végzés.

Pásztor Béni panaszos bejelentése tudomásul szolgál, s a bíróság a vissza vont panasz után a további eljárást beszünteti.

Kmft.

Bodolay István
a bíróság egyházi elnöke.

Bónis Bertalan
a bíróság világi elnöke.

Gaál Ferenc
jegyzőkönyvvezető.

II.

A maklári lelkész követelése az andornaki tanító ellen.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett az alsóborsodi ref. egyházmegye közigazgatási bíróságának 1914 szeptember hó 2-án Miskolczon tartott üléséből.

Jelen vannak: Bodolay István esperes és Bónis Bertalan tanácsbíró elnöklete alatt: Horváth Bertalan, Halászy József, Szalóczy Pál, Tóth Béla, Szabó András lelkészi és Huszty Béla világi tanácsbírák.

Tárgy: A maklári ref. lelkésznek az andornaki ref. tanító elleni követelése visszatartott párbére kiutalása iránt.

Bónis Bertalan elnök a tárgyalást megnyitván, megállapítja, hogy a bíróság tagjai kellő számban vannak jelen, a felek szabályszerűen megidéztettek, bírói érdekeltség esete fenn nem forog, illetékességi kifogás nem tétetett. Felhívja előadót az ügy ismertetésére.

Előadó az ügyet a következőkben ösmerteti. A maklári lelkésznek egyházhatóságilag megerősített díjlevele szerint az andornaki leányegyháztól évi két köből gabona és évi 16 korona párbér járandósága van. Ezt a párbér járandóságot a maklári lelkész az 1912 évig zavartalanul élvezte. Az 1912 év őszén azonban ezt a párbért Kolozsi József andornaki tanító a maga számára visszatartotta, s azóta sem hajlandó évről-évre kifizetni, azzal érvelve, hogy sem díjlevele, sem javadalmi jegyzőkönyve nem kötelezi őt az évi két köből gabona és 16 korona párbér átadására. Azért a maklári lelkész kéri jogos és díjlevélileg biztosított követelésének az 1912 évtől való megítélését és biztosítását.

Egyházmegyei közigazgatási bíróság az ügy ismertetése, az egyházmegyei ügyészi vélemény meghallgatása után az érdekelt felek jelen nem lévén, a következőleg ítelt.

Ítélet:

a maklári lelkész kérésének helyet ad. Az andornaki ref. tanítót az andornaki ref. leányegyházzal egyetemben kötelezi arra, hogy a maklári ref. lelkész részére az 1912 és 1913 évekre visszatartott és lejárt évi két köből gabonát és évi 16 koronát 15 nap

alatt végrehajtás terhe mellett kiszolgáltassák. A fent nevezett évi járandóságot a maklári ref. lelkésznek a jövőben is folyósítsák és kiszolgáltassák.

Egyidejűleg az andornaki tanító díjlevelét a maklári lelkész díjlevelének vonatkozó tételével kiegészíteni rendeli.

Indokok:

A maklári ref. lelkész díjleveléből, valamint az andornaki ref. tanítói javadalom megállapítása tárgyában Andornakon 1893 évi szeptember 30-án felvett hivatalos jegyzőkönyv 3 pontjában foglaltakból kétségtelenül megállapítható, miszerint a maklári lelkészt az andornaki ref. egyházban a tanító részére gyűlt életnemű és pénzből évi két köből gabona és évi 16 korona készpénz illeti meg; megállapítható ez iratokból az is, hogy ezen járandóságot a lelkész 1912 évig zavartalanul megkapta és hogy a jelenlegi tanító annak kiszolgáltatását alkalmaztatásának 2-ik évében megtagadta azért, mert az ő díjlevelében ezen szolgáltatásról kifejezetten szó nincsen.

A tanító díjlevelének hiányos volta a lelkész díjlevele a már érintett jegyzőkönyv és az évtizedes gyakorlattal szemben a szolgáltatás megtagadásának jogos alapja nem lehet, miért is az andornaki tanító az egyházzal egyetemleg marasztalendő és a hiányos díjlevelét helyesbitendő. Kolozsy József meghívása idején különben is az 1893 évi szept. 30-án felvett javadalmi jegyzőkönyv volt érvényben.

Kmf.

Bónis Bertalan

világi h. elnök.

Bodolay István

a bíróság egyházi elnöke.

Tóth István

jegyzőkönyvvezető.

III.

Az időszaki tanács tagjai a következők: Sólyom Gyula, Huszty Béla, Tóth Béla rendes, Szalóczy Pál, Bónis Bertalan, dr. Kérészy Barna póttagok.

Kimutatás

a közalapi, segélyalapi, perselypénz, országos lelkeszi nyugdíjintézeti kötelezettségekről

Sorszám	Egyházközség és lelkész neve	Közalap		Egyház- megyei segély- alap	E. ker. közig. penztár	Kishirdetés	Vörög- szenthá- romság Oktober vasárnapi				E. ker. felső leányiskola	Orsz. lelkészi nyugdíjintézet									
							perselypénz						Betépesi járdék		Évi tag- sági díj		Kamat		Fenn- tartói járdék		
							K	f	K	f		K									K
		K	f	K	f	K	K	K	K	K	K	K	f	K	f	K	f	K	f		
1	Alsószolca . . . Román Ernő	87	52	9		9	6	3	1	2	10		44	32	92	54	7	09		52	88
2	Ároktő . . . Kiss Albert	80	16	11		11	5	3	1	2	10		177	74	81	94	14	22		46	82
3	Átány és szóróv. . Diószegi Mihály	201	04	23		23	10	4	1	2	10		54	77	140	—	8	76		80	—
4	Borsodgeszt . . . Túri Sándor	54	—	7		7	1	2	1	1	5		132		96	32	5	28		55	04
5	Borsodharsány . . ifj. Solyom Gyula	49	92	6		6	1	2	1	1	5				77	42				44	24
6	Böcs . . . Fekete Gyula	132	96	17		17	6	3	1	2	10		132		139	83	5	28		79	90
7	Bükkaranyos . . . Mauritz Árpád	53	52	6		6	1	2	1	1	6		132		90	16	5	28		51	52
8	Bükkzsérc . . . Molnár Gyula	61	60	8		8	1	2	1	1	5		141	31	74	94				42	82
9	Cserépfalu . . . Pósa Péter	160	16	19		19	6	4	1	2	15		83	64	132	83	13	38		75	90
10	Diósgyőr . . . Komjáthy József	155	04	20		20	6	4	1	2	15				68	80				55	04
11	Diósgyőr-vasgyár Szarka Gyula	72	—	5		6	3	2	1	1	10		121	47	56	—				32	—
12	Eger és szórványai Tóth István	68	24	7		7	1	2	2	2	5				83	79				47	88
13	Egerlövő . . . Solyom Barna	103	20	12		12	5	3	1	2	20		132		103	36	5	28		59	06
14	Emőd . . . Nagy Lajos	72	56	9		9	2	2	1	1	10		198	84	64	82	23	86		37	04
15	Felsőábrány . . . Gergely Béla	32	24	4		4	1	1	1	1	5		126	79	67	24				38	42
16	Gelej . . . Kenyeressy K.	95	36	12		12	4	3	1	2	10		132		95	69	5	28		54	68
17	Hejőbába . . . Somody János	23	44	3		3	2	1	1	1	5				63	40				50	72
18	Hejőcsaba . . . id. Solyom Gyula	105	52	8		8	5	3	1	2	10		132		93	14	5	28		53	22
19	Hejőpapi . . . Szabó Bertalan	66	—	9		9	3	3	1	2	10		132		94	40	5	28		53	94
20	Hejőszalonta . . . Bárony György	30	56	3		3	1	1	1	1	3		132		87	29	5	28		49	80
21	Heves . . . Kovács Mihály	34	40	3		3	2	1	1	1	8		132		103	57	5	28		59	18
22	Igrici . . . Gecse Albert	73	52	10		10	4	3	1	2	12		226	52	89	78	7	56		51	30
23	Kisgyőr . . . Zarándi Bertalan	109	92	13		13	3	3	1	2	10				79	98				45	70

Sorszám	Egyházközség és lelkész neve	Közalap		Egyház- megyei segély- alap	E. ker. közig. pénztár	Kishirdetés	Virág-					E. ker. felső leányiskol.	Orsz. lelkészi nyugdíjintézet							
							Szenthá- romság	Oktober utolsó	vasárnapi	perselypénz			Belépési járulék		Evi tag- sági díj		Kamat		Fenn- tartói járulék	
										K	f									
		K	f	K	f	K	K	K	K	K	K	K	K	f	K	f	K	f	K	f
24	Kistokaj	49	92	6		6	2	2	1	2	8						36	66		
25	Gombos Imre											177	06	64	15	28	33			
25	Ládháza	28	80	3		3	2	2	1	2	8						37	26		
	Eötvös Ferenc											160	43	65	20	25	67			
26	Mezőnyék	23	76																	
27	Mályi	16	64																	
28	Maklár és szór.v.	34	40	3		3	2	2	1	1	5			85	33		48	76		
	Kerekes Zsigm.																			
29	Andornak	10	46																	
30	Mezőcsát	309	04	38		38	15	8	2	4	20						119	24		
	Bodolay István											132		104	34	5	28			
	Szalóczy Pál											132		104	34	5	28			
31	Mezőkeresztes	289	52	33		33	16	8	2	4	20						131	36		
	Szabó András											197	01	128	94	13	08			
	Vajda Sándor											290	22	100	94	5	28			
32	Mezőkövesd																			
33	Mezőnagymihály	79	44	10		10	4	3	1	2	10			94	19		53	82		
	Szabó József											132								
34	Miskolc	1086	48	120		120	20	17	6	15	50						227	80		
	Dr. Tüdös István											132		137	55	5	28			
	Tóth Béla											132		137	55	5	28			
	Farkas István											84	53	123	55	13	52			
35	Nemesbikk	60	40	8		8	3	3	1	2	10						56	80		
	Maklári P. Ernő											132		99	40	5	28			
36	Noszvaj	106	88	13		13	4	3	1	2	10						74	36		
	Bodnár Béla											132		130	13	5	28			
37	Ónod	67	28	9		9	3	3	1	2	12						56	16		
	Sólyom Lajos											132		98	28	5	28			
38	Poroszló	276	56	34		34	10	7	2	5	20						71	20		
	Gaal Ferenc											132		124	60	5	28			
39	Sajókeresztúr	52	16	6		6	3	3	1	2	10						65	54		
	Bogdányi József											132		114	70	5	28			
40	Sály	75	60	9		9	4	2	1	2	8						34	21		
	Szakács Pál											183	64	59	87	29	38			
41	Tibolddaróc	42	40																	
42	Szirma	68	24	9		9	4	2	1	2	10						59	64		
	Apostol Bertalan											132		104	37	5	28			
43	Tiszadorogma	83	44	10		10	3	2	1	2	8						55	28		
	Halászy József											132		96	74	5	28			
44	Tiszakeszi	154	16	19		19	5	4	1	2	10						55	94		
	Andó Lajos											132		97	90	5	28			
45	Tiszanána	147	92	18		18	10	5	2	4	40						80	—		
	Kérészy Barna													140	—					
46	Tiszaoszlár	30	96	4		4	3	2	1	1	6						56	94		
	Csiszár Béla											132		99	65	5	28			
47	Tiszapalkonya	60	24	9		9	3	3	1	2	6						54	76		
	Kovács Károly											132		95	83	5	28			
48	Tiszaszederkény	109	62	12		12	6	4	2	2	15						70	54		
	Horváth Bertalan											132		123	45	5	28			
49	Tiszatarján	85	92	11		11	4	4	1	2	15						42	55		
	Ferenczi Dániel											228	41	74	46	36	55			
50	Tiszavalk	48	32	6		6	4	2	1	2	5						41	96		
	Takács Mihály											248	40	73	43					
51	Újlőrincfalva	18	08	1		1	1	1	50f	50f	2						37	72		
	Pósa Béla											202	48	66	01					
52	Vatta	42	—	4		4	3	3	1	2	5						53	98		
	Gere Lajos											132		94	47	5	28			

TARTALOMJEGYZÉK.

Közgyűlési ügyek.

1. Esperes imádkozása.
2. Gondnok a gyűlést megnyitja.
3. A gyűlés megalakulása.
4. A távolmaradtak igazolása.
5. Szabó András lelkeszi tanácsbíró eskütétele.
6. Esperesi jelentés felolvasottnak tekintetik.
7. Egyházmegyénk részvéte Ferencz Ferdinánd trónörökös és nejének tragikus halála felett jegyzőkönyvbe vétetik.
8. Közgyűlés helyének ügyében tett elnökségi intézkedés tudomásul vétetik.
9. Báró Seckendorf Ármin nagybirtokosnak a sályi egyházközség iránt mutatott áldozatkészségéért köszönet nyilváníttatik.
10. Bükzsérczi és Noszvaji baptista mozgalmak ügye egyházlátogatóságra bízatik.
11. Kistokaji lelkészlak építésére és a tőkekamatsegély igénybevételére vonatkozó határozat.
12. Hejőbábai lelkészlak felépítéséről szóló jelentés tudomásul szolgál.
13. Ujlőrinczfalva 400 kor. követelése tárgyában kötött egyezség és a gondnoki számadások ügyében tett intézkedés jóváhagyatik.
14. Csizy Miklós tiszapalkonyai tanító ügyében tett esperesi intézkedés tudomásul vétetik.
15. Felsőábrányi egyházközség építkezési ügyében beterjesztett fizetési kulcs Esperes által megerősítettet.
16. Ujlőrinczfalvához tartozó szórványokban lakó református gyermekek vallásos oktatása ügyében tett esperesi utasítás tudomásul vétetik.
17. Sarudi állami elemi iskolában előfordult vallási sérelem ügye Esperes által elintéztetett.
18. Helmeczi Lajos cserépfalusi tanító postaügynökségi ügye.
19. Átányi egyházközség a Csányból beszedett egyházi adóknak a gyöngyösi egyházközség részére leendő visszatérítésére utasíttatik.
20. Esperesnek a terménypárbér pénzzé változtatása és az arányos egyházi adózás tárgyában tett indítványa az egyházmegyei lelkeszi értekezlethez áttétetik.
21. Egyházmegyei lelkeszi és tanítói segélyalap fellálítása ügyében tett esperesi indítvány elfogadtatik.

22. Határidőhöz kötött hivatalos beadványok kellő indok nélküli elmulasztásáért 10 kor. bírság állapittatik meg s az egyházmegye és egyházkerülethez intézendő felterjesztések szabályosan eszközlendők.
23. Szondy-Kenessey alapítvány ez évi kamatjának a hejőbábai egyházközség részére leendő kiutalására a főtiszteletű egyházkerület fölkéretik.
24. Gyűléstartási költségből 400 kor. a Vöröskeresztgyeletnek, 200 korona az egyházmegyei segélyalapnak adatik.
25. Tanügyi bizottsági elnöki jelentés.
26. Tanítói választások megerősítése.
27. Állandó káplántartó helyek kijelölése.
28. Tőkekamatsegélyt kérő egyházközségek kérvényeinek fölterjesztése.
29. Templomszéki szabályrendeletek megerősítése.
30. Helyi temetői szabályrendeletek megerősítése.
31. Lelkészértekezleti fölterjesztések.
32. Vagyonleltári iver megerősítésére Esperes felhatalmaztatik.
33. Miskolczi IX-ik tanítói állás szervezésével kapcsolatos díjlevelek jóváhagyása és fölterjesztése.
34. Miskolczi templomi úrasztali s szószéki terítők eladása engedélyeztetik.
35. Miskolczi egyházközség tulajdonát képező ingatlan kisajátítási ügye.
36. Miskolczi két vallástanítói lelkészi állás szervezésére.
37. Egyházmegyei tanácsbírák számának 2 — 2-vel leendő felemelése.
38. Református püspököknek az állam pénztárából leendő javadalmazására vonatkozó indítvány az egyházkerületi közgyűléshez terjesztetik.
39. Egyházkerületi pénztár kezelésére vonatkozó indítvány elfogadtatik.
40. Alsózempléni egyházmegyének a lelkészi nyugdíjaztatások vonatkozó indítványa elfogadtatik.
41. Poroszlói egyházközség határozata a lelkészi jövedelem megállapítása tárgyában.
42. Nagy Simon mályii előkönyörgő tanító nyugdíjaztatási ügye.
43. Borsodgeszti lelkész párbér megváltásának ügye.
44. Ároktői egyházközség ingatlan eladási ügye.
45. Tiszadorogmai egyházközség pótagójának felemelése.
46. „ „ adósságának konvertálása.
47. Tibolddaróczi tanító jelentése a polgári község által adományozott évi 20 kor. és 4 öl tűzifa ügyében.
48. Diósgyőr egyházközség vagyoni rendezési ügye az egyházlátogatóság figyelmébe ajánltatik.
49. Ónodi egyházközségnek az avúlt úrasztali kendők eladása engedélyeztetik.
50. Ónodi párbérrendezés, magtáralap, díjlevél ügye küldöttségre bízatik.
51. Ónodi közmunka megváltás helyben hagyatik.
52. Csiszár Béla tisaoszlári lelkész káplántartásra ajánltatik.
53. Alsózsolcai egyházközség ingatlan vételi ügye.
54. „ „ egyházi adórendezési ügye.

55. Báró Vay Elemérnek az alsózsolcai iskolai czélra tett ingatlan ajándéka elismerő tudomásul szolgál.
56. Alsózsolcai lelkész új díjlevél kiállítására fölhivatik.
57. Segély iránti kérvények a segélyosztó bizottsághoz áttétetnek.
58. Püspöki hivatalnak az egyházkerületi gyűlés tartás, lelkésszentelés és tőkesegély ügyében küldött felhívása tudomásul szolgál.
59. Egyházlátogatók kiküldése.
60. Egyházkerületi közgyűlésre képviselők kiküldése.
61. Jegyzőkönyv hitelesítése.

Birósági ügyek.

1. Pásztor Béni tisztaoszlári lakos templomszék ügye.
2. Maklári lelkésznek az andornaki tanító és leányegyház ellen emelt követelése.

Meiléklet.

Kimutatás a közalapí, segélyalapí, perselypénz, országos lelkészi nyugdíjintézeti kötelezettségekről.

